

ISTORIA ÎMPĂRTĂȘITĂ

Acum când Biserica noastră e degradată de episcopi ca Teodosie, care iau mită pentru a promova iubitorii de arginți în facultăți teologice și apoi în parohii bogate, aducătoare de bunuri materiale și când tinerii și-au pierdut încrederea în curăția morală a structurilor ierarhice ar trebui să ne întoarcem la izvoarele ortodoxiei, la istoria de martiri și mărturisitori ai neamului nostru oropsit de istorie. Nu cei care încalcă jurământul de sărăcie și castitate, intrând în monahism și urcând treptele ierarhice prin cumpărare de dregătorii, reprezintă ortodoxia, ci mulțimea de simpli călugări și umili preoți parohi, care în genunchi slujesc în smerenie neamul nostru, ca o istorie împărtășită din trupul, lacrimile și sângele lui Hristos căzut din belșug pe brazele săpate de chin și dureri ale spațiului mioritic, pe unde au trecut, vorba lui Emil Cioran „toate popoarele migratoare”. Ortodoxia nu înseamnă iubirea de arginți și nici fastul de aur de pe veșmintele trecătoare ale ierarhiilor, ci inimile milioane de credincioși și slujitori ai Bisericii însetate de veșnicia iubirii întru Hristos.

Dacă pentru Hegel forța motrice a istoriei este libertatea, în accepțiunea sa ateistă, pentru Homiakov credința dă impuls vieții în coordonate sale universale de timp. În ultimele secole avem, de fapt, un conflict între două viziuni asupra lumii, una d' sorginte scolastică tronând atotputernicia rațiunii, fragmentară și înlocuitoare de Dumnezeu, iar a doua viziune vede credința ca libertate spirituală în contrarietate cu principiul necesității materiale. Întreaga istorie este o luptă pentru perpetuarea revelației Adevărului, o permanentă tensiune a umanității spre transcendență.

Fiecare om are dreptul la Adevăr, în accepțiunea sa creștină, iar întreaga istorie este o luptă pentru încununarea acestuia în așteptarea Judecării de Apoi. Sensul lumii este comuniunea în Biserică, pentru că Istoria este Biserica așa cum putem deduce din scrisul lui Homiakov: „E nevăzută, fiindcă Biserica cuprinde numai fragmentul vizibil, care e umanitatea prezentă. Biserica cuprinse pe toți, acei care au fost și nu mai sunt aici, în această lume. Biserica cuprinde toate cele ce sunt nevăzute, lumea îngerilor și a spiritelor. Biserica cuprinde și pe cei care vor fi în viitor și nu sunt încă”. De la acest inefabil text se poate porni la o frumoasă și adevărată aventură în universul dumnezeiesc al istoriei.

Considerând Biserica ca față văzută a credinței, putem începe considerarea istoriei în termenii textului citat mai sus. Dintr-o dată istoria nu mai este o înșiruire seacă, amorfă și lipsită de sens, ci dimpotrivă o expresie plină de nuanțele diamantine ale revelației dumnezeiești. De odată Istoria capătă sens (asemeni viziunii lui N. Berdiaev) devenind, în ochii publicului iubitor al scrisului istoric, ca participantă la Adevăr, de fapt reflectarea Credinței în umanitatea liberă de a fi după Chipul lui Dumnezeu. Iar după Întrupare considerăm istoria încercarea umanității de a fi asemenea Fiului Omului, o bătălie acerbă pentru înstăpânirea Binelui. Astfel, istoria este patima noastră pe Pământ.

Suntem co-participanți la suferințele Mântuitorului, la patimile Sale pentru a ne regăsi curați și luminoși la Judecata de Apoi. Istoria reprezentând o retrăire a omului în Iisus Hristos, cu drumul greu și străluminat ce trece, iată, neapărat prin Golgota. Datorită acestei stări permanente de luptă pentru Adevăr, nu toți oamenii reușesc să și învingă.

Unii trădează preferând calea ușoară și mincinoasă a Dracului. Alții preferă, numai starea apatică, biologică și omenească. Cine alege Calea, Adevărul și Viața va trece multe piedici dificile arse de setea de Adevăr și de frigul îndoielii, dar va împlini istoria hristică a omenirii. Numeroși semeni ai noștri, datorită ispitei și neînțelegerii Logosului, cad pradă deznădejdii. Ernesto Sabato, un strălucit scriitor argentinian, surprinde în romanele sale, tocmai această stare de debusolare a umanității pierdute în mlaștina suferinței... Pentru Sabato, Dumnezeu este undeva departe, îndepărtat de opera creației sale, de către Satana.

Aici pe pământ omenirea funcționează după un principiu luciferic. Toate personajele pozitive ale lui Ernesto Sabato

(continuare în pag.2)

Ionuț ȚENE

CETATEA TIGHINEI

Nicolae Iorga

Continuitatea spiritului românesc în Basarabia

(Continuitatea spiritului românesc în Basarabia, Iași, Tipografia „Neamul românesc”, 1918.)

De la 1812, data anexării silnice către Rusia, care a luat ceea ce a prefăcut în «Basarabie» - Basarabia fiind, de fapt, numai partea de jos a țării, către Dunăre, - pentru că n-a fost în stare să păstreze la încheierea tratatului din București Principatele amândouă ori măcar Moldova întreagă, și până la data proclamării «Republicii Moldovenești» pe care împrejurările erau s-o ducă mult mai răpede de cum credeau întemeietorii ei la unirea cu noi, cei din vechea Românie, a fost oare în Basarabia vreo întrerupere a spiritului românesc, măcar în anume din clasele aflătoare acolo? S-a întins vreodată asupra acestei Moldove răsăritene, cuprinzând atât de mult din gloria trecutului luptător, care ni este comun, acea necunosțintă a lucrurilor românești, acea părăsire a tuturor amintirilor, acea uitare de sine pe care o cred neștiutorii și pe care vreau s-o întărească în mințile acestora oamenii cari socot, fără dreptate, că un act politic se poate îndeplini, ca prin vrajă, instantaneu, năprasnic, fără nimic din acea atmosferă culturală, din acea pregătire sufletească prin care singure popoarele pot să ajungă la ținta lor, - restul fiind numai o întâmplare și o aventură?

La aceste întrebări vreau să răspund aceste câteva articole, care nu pot pretinde la alt merit decât acela de a înfățișa în legătură, ca o singură desfășurare, lucruri cunoscute, dar foarte puțin răspândite și uneori în publicații neaccesibile, și de a comunica tuturor a fapte și stări care erau prea mult păstrate pentru singura informație a cercetătorilor științifici.

În 1812 ceea ce s-a patentat politicește ca «Basarabie» era, supt multe raporturi, în condiții de rezistență mai bune decât Moldova de Sus, care, la anexarea din 1775, a devenit o Bucovina.

Erau - dată fiind și întinderea mult mai mare a teritoriului - și un număr mai însemnat de boieri, chiar din aceia cari purtau nume cunoscute. Unii dintre dânsii își aveau toată proprietatea rurală aici; alții aveau în Moldova cea nouă rusească partea mai însemnată dintr-însa. Pe de altă parte, acești cuceritori nu îngăduiau, ca ocupanții celeilalte părți desfăcute din Moldova întreagă, persoanelor rămase la Iași, în legătură cu domnul, cu «turcii», să-și mai păstreze rosturi de stăpânire și dincolo de Prut. Un termen scurt s-a pus pentru desfacerea moșiilor. În cele mai rele împrejurări, pe prețuri de nimic, atâtea au fost căpătate astfel de oricine, indigen sau mai ales străin, puse la o parte un căpătalaș format prin comerț; altele au fost luate de țerani, cari, cu admirabilul lor instinct de câte ori e vorba de pământul pe care l-au muncit și pe care nu-l pot despărți de însași ființa lor omenească, au făcut imposibilul pentru a plăti zecile de mii de lei care li se cereau. Dar mulți dintre vechii fruntași ai acestor ținuturi au preferat să rămâie decât să se vadă siliți la o asemenea vânzare. Câte unele din familii s-au împărțit, lăsând pentru conservarea vechii moșteniri pe cutare din membrii lor în partea ajunsă rusească din Moldova lor.

Cu grămada se întâlnește astfel nume boierești în cele dintâi chiar din actele ce privesc Basarabia. În cartea mea, *Basarabia noastră*, publicată în 1912, am adunat o mare parte din ele. Din documente apărute pe urmă aleg pe cei doi Cantacuzini, Alexandru și Gheorghe, fiii lui Matei, pe vara lor Elenco, măritată cu Harting, pe Iamandiești, pe un Șeptilici, un Andrieș, pe un Orăș, pe un Bantăș, pe un Hermeziu, pe mai mulți Oatu etc.

Cei treceți supt alt sceptru puteau spera, de altfel, mult mai mult ca mazilii nobilitați în Bucovina, o situație politică într-o țară care, câtva timp, s-a bucurat de o largă autonomie, și chiar un rol în viața generală a imperiului. Un Alexandru de Sturdza putea să li servească întru aceasta ca model de imitat.

(continuare în pag.4)

Centrul de studii și instruire pentru promovarea producției micilor gospodării, a comerțului rural și reconsiderarea meșteșugurilor tradiționale

UN PROIECT AI MIȘCĂRII PENTRU PROGRESUL SATULUI ROMÂNESC

Temăscop: Gospodăriile rurale pot aproviziona propriile localități și o parte din populația urbană cu produse agricole și alimentare, iar tradiția meșteșugurilor populare poate deveni un brand de țară și sursă de venituri turistice. Ne propunem studierea acestor aspecte cu soluții directe de dezvoltare prin instruire specializată care să formeze baza umană a programului Leader cultivând spiritul de inițiativă locală. Realizarea unui organism unic de studiu, inventariere, monitorizare și concepție de dezvoltare a elementelor tradiționale ale satului românesc în producția sa familială și găsirea formelor de valorificare economică a acestora.

PRIMUL OBIECTIV:

Stimularea producției țărănești mici și foarte mici transformând-o din formă de subzistență în reînceput de producție agricolă și sursă de câștig iar de aici, în rețele de inițiativă care să conducă la proiecte Leader.

Oportunitatea obiectivului: România importă cca 70% din totalul produselor sale alimentare în condiții de deficit bugetar foarte mare, greu de acoperit prin credite externe și foarte greu de achitat de o economie destructurată (lipsă sectorul industrie) și de o agricultură aflată în involuție.

În aceste condiții grele, complicate, gospodăriile individuale pot asigura un excedent de produse pentru vânzare, condiționarea

principală fiind canalele de comercializare între producția familială și piață, după anul 1989 piața orășenească fiind treptat ocupată de produsele alimentare străine iar pe piața sătească prețurile acelorasi produse având adaosuri comerciale care le măresc

Credem că este în puterea noastră să asigurăm autoaprovizionarea satelor cu produse agricole și alimentare, cu timpul aceasta dezvoltându-se chiar ca o componentă a siguranței naționale, prin formarea de oameni de inițiativă comercială interesați a valorifica mica producție țărănească și obținând pentru aceasta oportunități din partea autorităților. In acest

(continuare în pag.2)

domeniu, proiectul M.P.S.R. urmărește următoarele:

- a. Formarea interfeței gospodărie individuală-comercializare locală și a celei sat – oraș pentru comercializarea produselor, rolul principal avându-l agenții comerciali rurali, numiți în proiectul nostru „*preocupății satului*” și care trebuie găsiți, motivați, formați și sprijiniți în activitatea lor.
- b. Aflarea de stimulente pentru cei mai de inițiativă dintre aceștia ca să poată deveni întreprinzători de producții agro-alimentare, lărgindu-și interfața prin prelucrare, ambalare, etc
- c. Decizie de guvern prin care marile magazine de desfacere produse alimentare să fie obligate să ofere spre comercializare produse alimentare în proporție de 70 – 80%, provenite din agricultura românească (O asemenea lege este în vigoare în Ungaria)
- d. Stimularea, prin toate acestea, a unor proiecte Leader de anvergură pe plan local, sau a unor rețele de proiecte mărunte asamblate într-un program Leader pe mai multe județe.

Oferta Mișcării pentru Progresul Satului Românesc Având activități în mediul rural de peste 15 ani, cu filiale în 32 județe, desfășurând mai multe programe naționale și europene și organizând anual Consfătuirea Națională a Intelectualilor de la Sate, M.P.S.R editează publicația lunară „Albina Românească” și Portalul Internet www.cartesiarte.ro unde oferă mii de cărți și publicații gratuite bibliotecilor comunale, redactează mai multe reviste electronice de specialitate pentru cultura modernă și cea tradițională precum și un Buletin informativ săptămânal adresat Consiliilor locale și oferă Așezămintelor culturale programe analitice pentru Universități populare. Cu această bază și experiență căutăm un loc în cadrul Programului Leader pentru a porni formarea „preocupăților satului” și a face din aceștia un element activ, de masă, foarte eficient prin numărul mare de gospodării țărănești pe care le va aduce de la producția de subsistență pe piața produselor agricole din România. Oferta noastră cuprinde:

- Motivarea, selecția, formarea, îndrumarea persoanelor din mediul rural ce sunt atrase de ideea de a deveni mic întreprinzător pe piața produselor agricole/alimentare.
- Antrenarea personalităților academice, universitare și cultural-științifice din Consiliul nostru Național pentru elaborarea unei strategii în acest domeniu.
- Instruirea la nivelul fiecărui Consiliu județean a unor îndrumători zonali (Consilieri sociologici de inițiativă) care să selecționeze și stimuleze atât oamenii care vor să-și asigure o parte de câștig ca preocupăți cât și colaborarea cu Primăriile și Consiliile locale, dând acestora soluții de măsuri administrative în sprijinul persoanelor fizice autorizate ca agenți comerciali
- Colaborare cu Camerelor Agricole privind acordarea de consultanță pentru diversificarea producției agricole, obținerea produselor alimentare, pregătirea lor pentru comercializare și evidențierea exemplarelor de succes în publicațiile noastre.
- Îndrumarea preocupății satului de a se transforma în persoană fizică autorizată, asociații familiale sau persoane juridice cu activitate economică în domeniul comerțului. Însușirea de elemente de marketing, contabilitate etc.
- Colaborare cu Primăriile pentru facilități fiscale, mijloace materiale (loc de desfacere, mijloace de transport, finanțări) acordate persoanelor fizice autorizate și pentru organizarea unor piețe comunale și intercomunale, participare la târguri, nu numai în scop comercial, dar și pentru instruirea preocupăților, schimb de experiență pentru agricultori, pentru orientarea culturilor, observarea jocului prețurilor, a calității produselor etc.
- Studiarea unor propuneri legislative necesare
- Reclamă în favoarea produselor ecologice și ce trebuie făcut ca acestea să fie certificate într-o anumită localitate, subvenții etc.

Cea mai mare parte din oferta noastră va aparține membrilor MPSR din teritoriu și va fi *prestată voluntar*, prin colaborarea cu autoritățile locale și județene.

OBIECTIVUL AL DOILEA:

Stimularea meșteșugurilor tradiționale pe plan local și transmiterea lor la tânăra generație prin tabere de creație în care să se învețe și să se producă bunuri artizanale, să se pună în valoare creația artizanilor locali dar și cunoștințele lor pentru transmiterea către noua generație. O rețea între primării pentru tabere de vară organizate pe câte un meșteșug specific locului cu participarea reciprocă a

tinerilor din întreaga rețea și asigurarea realizării unor produse demne de valorificare comercială, în urbanismul sau obiectivele turistice locale.

Oportunitatea obiectivului: Puținii meșteri populari de care mai beneficiem astăzi pot fi folosiți ca maiștrii din Școlile de Arte și Meserii (care, și așa, se desființează) în niște tabere de vară pe care le poate organiza orice comună cu internate sau alte posibilități de cazare. Îndrumătorii zonali sau consilierii sociologici de inițiativă pe care îi vom instrui, vor descoperi și stimula acele comune în care Consiliul local are aplecare pentru așa ceva și, bine-nțeles, unde pot fi atrași maiștrii formatori pentru tot ce e meșteșug tradițional în țesături, covoare, împletituri, arta lemnului, ceramică, pielărie, și trăsăturile populare ale unor meserii precum tâmplăria, croitoria, broderia, curelăria, fierăria, zugrăvirea cu încondeiere și împodobire, alte prelucrări ale produselor casnice și artizanale. Rezultatele taberelor vor fi produsele concrete, care se vor putea valorifica sau vor putea împodobi comuna respectivă, pe de o parte; dar și deprinderea unor tineri veniți în tabără din toate comunele din rețea, în schimbul participării unor copii din comuna respectivă la taberele pe alte meșteșuguri, organizate în alte comune, ca efect instructiv-educativ, pe de altă parte. Un al treilea rezultat ar fi și asigurarea de către primăriile locale a trimiterii în asemenea tabere a copiilor de la sate, care sunt tocmai cei ce beneficiază cel mai puțin de taberele școlare din țară. O oportunitate, deci, pe care primăria respectivă o oferă familiilor propriilor cetățeni, care se va putea constitui în câțiva ani într-o acțiune pe plan național de autosusținere în mod util și educativ a vacanțelor copiilor de la țară, dar și de proliferare a cunoștințelor prin care se vor putea perpetua și lărgi de la un loc la altul meșteșugurile populare. Ca să nu vorbim, în cazul celor mai întreprinzători, de oportunitatea de a putea transforma cu timpul producția taberelor într-o producție artizanală cu largă valorificare, legându-se de primul obiectiv al acestui proiect prin lărgirea cu artizanat a producției gospodăriei familiale a săteanului român. Cu timpul, chiar și prin selecție naturală, se vor forma de la sine mai multe centre Leader care să valorifice superior o asemenea inițiativă, lărgind producția casnică specifică zonelor, proliferând meșteșugurile dintr-o parte în alta a țării și dând stabilitate muncii familiale aducătoare de venituri pentru sătean.

Oferta Mișcării pentru Progresul Satului Românesc: Personalitățile academice, universitare și cultural-științifice din Consiliul Național și reprezentanții unor instituții centrale vor constitui un prestigios Consiliu Științific în cadrul căruia:

- Se vor elabora metodologii și programe pentru taberele de vară și cursurile lor de instruire;
- Se vor găsi corespondente ale tehnicii moderne prin componente ce pot fi realizate, în colaborare cu firme interesate, ca mică industrie casnică, aceste tehnici fiind adăugate pe listele de instruire pe lângă meșteșugurile tradiționale;
- Se vor găsi factori industriali interesați să realizeze asemenea componente în producția familiei țărănești și, pentru aceasta, să susțină în diverse comune activitățile unor asemenea tabere;
- Se vor elabora cursuri pentru Universități populare și stagii de calificare prin care acțiunea să se extindă la populația adultă;
- Se vor redacta materiale specifice pentru publicațiile tipărite și electronice de care dispunem;
- Se va face monitorizarea întregii activități și a realizărilor ei folosite ca schimb de experiență prin rețeaua internet de care dispunem.

Rezultate imediate și perspective: Prin realizarea acestor două obiective se va ajunge la reșezarea micii gospodării țărănești în rosturile ei economice și de activare a familiei ca factor de producție complexă: agro-alimentară și meșteșugărească, oferind o producție casnică ce se va diversifica treptat asigurând pieței multe produse ce vor scuti importul, vor mări atracțiile turistice marcând brandul zonei respective și, mai ales, vor face din nou activă pe piața familia țărănească prin inițiative îndeplinind principalele deziderate ale Programului Leader. Definirea unei noi categorii sociale, a preocupăților, ca interfață care, valorificând mica agricultură și producția casnică le și stimulează, va pune în activitate mari segmente de populație astăzi inactivă sau rămasă la nivel de subsistență. Iar retrizarea interesului pentru producția casnică va completa timpul de lucru din mica agricultură, dar va crea și premisele unor inițiative mai îndrăznețe de ateliere sătești, de prelucrare în gospodărie a unor componente pentru industrie, de valorificare superioară a produselor satului prin inițiative susținute de Programul Leader.

MEMORIU CĂTRE GUVERN

Domnule Prim Ministru
In ultimii patru ani, Presedintele Romaniei a aparat in diferite ocazii cauza celor circa 10 milioane de romani din afara frontierelor Romaniei. Fie ca a fost vorba de romanii din Basarabia, Timoc, Nordul Bucovinei sau Sudul Basarabiei sau de cei din Italia sau Spania. Din pacate, demersurile si ajutorul sau au fost doar unul moral, pentru ca parghiile ajutorului propriu zis se aflau la Palatul Victoria, la Primul Ministru Tariceanu. Acesta, din pacate, a excelat in a uita comunitati intregi de romani si a mentinut printr-o relatie de prietenie, un manager extrem de prost la Departamentul pentru Relatiile cu Romanii de Pretutindeni. Lucrurile sunt complet schimbate acum cand Guvernul poate pune in practica strategiile si promisiunile Presedintelui Romaniei. Una dintre ele este cea facuta la San Francisco si mai apoi in Ungaria, de fata fiind, la prima intalnire, membri ai Consiliului Mondial Roman, iar la a doua, membri ai minoritatii romanesti din Ungaria. Promisiunea presedintelui facea referire la trecerea rapida, odata cu instalarea noului guvern, a DRRP de la MAE, inapoi la Guvern, unde a fost initial, perioada in care a dat si rezultate foarte bune. Promisiunea Presedintelui venea si pe fondul protestului a peste 40 de asociatii romanesti din afara frontierelor la trecerea DRRP in cadrul MAE. Si totusi, desi a trecut ceva timp de la instalarea noului guvern, promisiunea Presedintelui nu este pusa in practica. Nu stim motivele si nu insistam asupra lor. Cert este insa ca dupa patru ani in care activitatea acestui departament a fost blocata, stricand si ce se facuse bun pana atunci, motivele fiind excesiva birocratie a MAE cat si prostul management, iata ca situatia se perpetueaza, chiar daca persepectivele noului manager de acolo sunt bune. Au trecut cateva luni in care comunitatile romanesti in special cele uitate de vechiul Guvern (cei 300.000 de romani din Timoc, Serbia, cei peste 500.000 de romani din Ucraina sau sutele de mii de aromani din Balcani), nu au primit niciun fel de ajutor si nicio noua institutie care sa-i ajute in pastrarea identitatii romanesti nu a fost infiintata. In mare parte acest lucru se petrece ca urmare a blocajului birocratic din MAE. DRRP trebuie sa fie o institutie puternica si eficienta, cu personalitate juridica si care sa se subordoneze Guvernului si Primului Ministru. Ar fi un semn de normalitate institutionala tinand cont de exemplele altor state care au chiar institutii cu rang de minister care se ocupa de aceasta problematica si ar fi un semn catre cei 10 milioane de romani din afara frontierelor, ca importanta lor este respectata de Guvernul Romaniei. In acest sens, Domnule Prim Ministru, credem ca este necesar emiterea unei Ordonante sau a unei Hotarari de guvern care sa readuca DRRP acolo de unde a plecat si sa transforme aceasta institutie intr-una de maxima eficienta in ceea ce are de facut pentru romanii de pretutindeni. In felul acesta promisiunile Presedintelui Romaniei s-ar transforma in fapte !

Laurentiu PLAESU - Presedinte, Fundatia Nationala pentru Romanii de Pretutindeni
Mihail STAN - Presedinte, Consiliul Mondial Roman.

I S T O R I A Î M P Ă R T Ă Ș I T Ă

(continuare din pag.1)

luptă, fără succes, pentru a impune un principiu al Binelui pe Pământ. Iar toate personajele animate de bine pier, într un mod tragic, datorită oculismului celor ce conduc lumea. Astfel, din romanele acestui mare scriitor, răzbate deznădejdea. Lumea este a lui Satana, iar Dumnezeu este prizonierul lui. Pământul este cucerit de Satana, iar Dumnezeu este în lanțurile lui. Astfel, Pământul cucerit de Satana nu va putea fi niciodată izbăvit. Greșeala de viziune a lui Sabato reprezintă faptul că „eroii” săi, cei ce se sacrifică pentru întronarea Binelui, sunt ruși, tocmai de „motorul” instaurării acestui Bine, adică de Iisus Hristos. Bineînțeles „eroii”, lui Sabato sunt îndepărtați de creștinism, fără să conștientizeze lupta pentru un fals Adevăr (în cazul de față marxism-mul). În acest fel se explică înfrângerea oricărui principiu (fără Iisus Hristos) în fața Satanei – modelul unei lumi, mecanizate, barbare și fără suflet. De fapt, „eroii” lui Sabato sunt niște Don Quijote care se luptă cu morile de vânt. Această viziune pesimistă a lui Ernesto Sabato, din păcate, a devenit un *modus vivendi* pentru generații întregi. Dar noi, care credem în Iisus Hristos și în Biserica Sa, știm că, în lumea noastră creată și condusă după un principiu dumnezeiesc, Binele învinge, pentru că Dumnezeu a făcut lumea, iar Satana nu are cum să fie mai puternic ca Iisus Hristos. (Această frumoasă metaforă străbate întreaga operă a lui Dostoievski). Istoria este vie, ea nu reprezintă un fapt mecanic, automatizator, ci suma viselor concretizate ale unor întregi generații. De aceea, cine afirmă că „*trecutul nu ține de foame*” atentează la consistența istoriei, anulând, astfel, prezentul și viitorul. Deoarece prezentul este o scară a trecutului spre viitor, vie și adâncă: „*Dar să ne întoarcem la trecut: trecutul este comoara noastră. Este singurul lucru pe care îl avem și care ne stă la dispoziție. Îl putem schimba, ne putem gândi că personajele istorice au fost altfel: ceea ce este într adevăr minunat este faptul că trecutul este alcătuit nu numai din lucruri, ci și din vise.*” (Borges despre Borges, Ed. Dacia, 1990, Cluj Napoca).

Materialul cu care istoria modelează lumea este Timpul, iar cele două concepte sunt produsele memoriei. De fapt, esența istoriei este memoria vie și suverană care se remodelează și regenerează perpetuu până se va contopi cu Ființa. Memoria tutelează Istoria, iar oamenii sunt părți conștiente din acest uriaș ocean al conștiinței. „*Fiecare moment istoric își are forma lui de viață, iar oamenii sunt legați de ea, Istoria este relativă față de timp, dar nu și față de oamenii care trăiesc într un moment. Fiecare moment istoric reprezintă o formă istorică, obligatorie pentru oamenii care participă la ea*” (Nae Ionescu, Fenomenul legionar). În istorie, oamenii dau măsura timpului lor, de fapt, cum conștientizează momentul trăit, ei sunt participanți la istoria lor. Unii oameni ajung la o conștiință sintetizatoare a vremii în care trăiesc, militând în spiritul ei, și devin coparticipanți la Ființa istoriei. Acești oameni sunt eroii sau personalitățile. În istoria românească avem numeroase exemple privind conștientizarea personalității. Tudor Vladimirescu pe la 1817, cu 5 ani înaintea declanșării celebrei revoluții, afirma în fața unui țaran oltean că el nu este făcut „*nici pentru muiere, nici pentru avere, ci pentru altceva*” (citește: revoluție națională). În acest sens, istoria nu mai este un deșert arid (calea marxistă) în care factori anonimi (în special economici) fac motorul ei, ci mai degrabă istoria este o trăire vie a oamenilor co-participanți la destinul acesteia. Astfel rolul istoricului rămâne ca acela al poetului de a releva lumii Adevărul.

publicație a
MIȘCĂRII PENTRU PROGRESUL
SATULUI ROMÂNESC - FUNDATIA EPISCOPUL
GRIGORIE LEU

realizată în colaborare cu
ASOCIATIA COMUNELOR DIN
ROMÂNIA

editor: CASA DE EDITURA ȘI PRODUCTIE AUDIO-
VIDEO-FILM „REALITATEA”
Înregistrată la Registrul Comerțului
J40/5587/1991
Cod fiscal: R33954;
cont la Banc Post - Sucursala Moșilor
nr: RO11BPOS7020292964ROL01
Cod Publicații Poștă 19086
ISSN 1583-2546

REDACTIA:
Nicolae Dragoș și Emil Drăghici -
senior editori; **Dragoș Sarchizian** -
secretar general de redacție; **Gheorghe**
Manea, Sergiu Târa, Alexandru
Dumitriu, Simona Constantinescu,
Antoaneta Matei

Director marketing și publicitate - **Tudor**
Leu. Tehnoredactare computerizată - **Ve-**
ronica Ionescu. Adresa: Redactia si
Administrația: bd. Dacia nr. 126, sector 2,
București 020064.

Telefon/fax: 021 6105659
E-mail: albina@vipnet.ro;

Internet: www.cartesiarte.ro

prețul unui exemplar - 1,5 lei
Abonamente de sprijin: 100 lei anual.

Tipărit la Tipografia TYPODASS

Un posibil pod de flori în dialog poetic

IUBITA SECRETĂ

Eu sunt iubita lui secretă
pe care-o știe toată lumea
de dincolo de frontieră
de peste tot ce e aiurea

eu sunt iubita lui secretă
necunoscută nici de el
în noaptea dintre noi incertă
ne vom iubi fără inel

deși-s iubita lui nu știe
ce știu atâția anonimi
că sunt o floare încă vie
sub pod de flori, pe pat de spini

că sunt noroc și nenoroc
la granița ce ne desparte
că pot plăti să trec pe loc
cu viață, dragoste și moarte

eu sunt iubita lui, barbară
e lacrima ce îl înhață
când el iubire îmi declară
iar țara lui război pe viață

eu sunt iubita lui, firește
mă va uita căci mă adoră
iar țara lui nu mă primește
deși cu țara mea e soră...

Victoria MILESCU

VIS ALBASTRU

Noi suntem un pământ al suferinței,
De suferință binecuvântat.
Printre morminte verzi de cânturi
Trăim cu-adevărat.

Ideea morții — păstorim de-o viață
Ca pe-o iubire veșnică sub cer.
Printre morminte verzi de cânturi
Trăim fără mister.

S-a dus în zare viața din murire
Și doar din Sunt apusul n-a plecat.
Printre morminte verzi de cânturi —
Albastru vis arat.

Îmi trebuie-o noapte, dați-mi o noapte,
Nu-mi dați numai ziua voastră din rai.
Cine-acum de trupul luminii se desparte
Va fi plîns de cai.

E frig și îngheață-n sate mormintele,
Luați fiecare pe-acasă câte-un mormînt, cum fac eu,
Cine-acum mă ajută să-mi apăr de moarte cuvintele
E un mic Dumnezeu.

TRAIANUS

(poet din Chișinău,

prezentat de Mihai Cimpoi în pagina 6)

COMUNICAT DE PRESĂ AL PRIMĂRIEI CHIȘINĂULUI

Primarul municipiului Chișinău Dorin Chirtoacă a avut ieri o întrevvedere cu delegația Parlamentului European, care a venit la Chișinău pentru a se documenta asupra evenimentelor postelectorale din Republica Moldova.

Tineri care au fost arestați după evenimentele din 7 aprilie, însoțiți de părinți și rude, au venit la Primărie să spună europalamentarilor despre ce li s-a întâmplat, cum au fost bătuti, maltratați și umiliți de poliție. Printre cei prezenți au fost și părinții tinerilor decedați Valeriu Boboc și Ion Țibuleac, fostul deținut politic Andrei Ivanțoc, studenți și elevi, printre care unul de doar 12 ani, care au povestit cum au fost maltratați la comisariatele de poliție și chiar amenințați că vor fi violați. Primarul Dorin Chirtoacă și-a exprimat nedumerirea în legătură cu graba membrilor delegației Parlamentului European. Dorin Chirtoacă a declarat că „aici se află realitatea despre evenimentele din 7 aprilie, mai ales că toți tinerii au protestat pașnic, iar majoritatea au fost vânați în stradă”. Primarul general și-a manifestat speranța că faptele autorităților moldovene nu vor mai fi tolerate de Uniunea Europeană. „Acum luptăm pentru ca Europa să-și schimbe atitudinea față de autoritățile din Moldova și să recunoască adevărul despre cele întâmplate”, a spus Dorin Chirtoacă tinerilor care au venit ieri la Primărie.

„Ne exprimăm speranța că Parlamentul European va lua atitudine și va adopta o rezoluție privind situația din Republica Moldova. În același timp, Uniunea Europeană va avea posibilitatea să-și analizeze atitudinea față de Guvernul RM, luând în considerare că în ultimii 10 ani, cel puțin 8 rezoluții ale Parlamentului European privind Republica Moldova au fost adoptate, dar nu au fost implementate în realitate niciodată. Încălcarea drepturilor omului, a libertății de expresie, a libertății presei, independenței justiției, autonomiei locale etc., a devenit deja o tradiție. Nerespectarea de către Guvernul Republicii Moldova a valorilor fundamentale europene și internaționale nu mai pot fi tolerate”, se spune în scrisoarea adresată delegației Parlamentului European de către primarul Dorin Chirtoacă.

*Diracția Relații Publice,
Primăria mun. Chișinău 29.04.2009*

O inițiativă a Alianței Franceze din Chișinău

„Identitatea națională a moldovenilor este românească”

Identitatea națională a moldovenilor după proclamarea independenței este românească, constată unii experți în istorie. Despre aceasta s-a discutat luni în cadrul unei mese rotunde care s-a desfășurat la Chișinău la inițiativa Alianței Franceze, cu tema: „Identitatea națională moldovenească de la proclamarea independenței”. După cum transmite INFOTAG, la dezbateri au participat experți în istorie din R. Moldova și din Franța. Chatherine Durandin, expert în istorie și politolog, a spus că din moment ce Basarabia a devenit R. Moldova după proclamarea independenței, nu se poate ca identitatea națională a Moldovei să fie alta decât cea românească, ea formând Țara Românească în trecut, având aceeași limbă, istorie și cultură. „Atât noi, cât și unii politicieni din R. Moldova nu pot schimba istoria în scopuri politice sau de alt gen”, a precizat Chatherine Durandin. Aceasta a mai spus că istoria este fenomenul care marchează evenimentele de pe teritoriul anumitor țări, astfel, Rusia este cea care a dus dintotdeauna o politică de rusificare sistematică a Basarabiei. Ion Varta, doctor în istorie, a spus că R. Moldova are aceeași identitate etnică, politică și religioasă ca și România. „Imperiul Țarist a încercat să ne dezbină în trecut, dar acum conducerea actuală încearcă să ne impună istoria integrată pentru a ne uita rădăcinile românești”, a precizat Varta. Acesta a mai spus ca politicienii din R. Moldova care încearcă să ne impună niște valori diferite de cele românești demonstrează că suferă de un anumit grad de carență, xenofobie și rusificare treptată, care datează din timpul Uniunii Sovietice. „Din cauza aceasta conștiința cetățenilor noștri este puternic dezbinată”, a încheiat Ion Varta.

ISTORIA Limbii Române

Un mare savant român, fiu al Basarabiei

Eugen Coșeriu (sau Eugeniu Coșeriu, Eugenio Coseriu, n. 27 iulie 1921, comuna Mihăileni, județul Bălți, azi în Republica Moldova – d. 7 septembrie 2002, Tübingen, Germania) a fost un filolog romanist de origine română. A absolvit liceul „Ion Creangă” din orașul Bălți, apoi și-a continuat studiile în filologie la Universitățile din Iași, Roma și de filosofie la Universitatea din Milano. Între 1950 și 1963 a predat la Universitatea din Montevideo, Uruguay, între 1961 și 1963 fiind profesor-invitat și la Universitatea din Bonn, Germania. Din 1963 și până la sfârșitul vieții a fost profesor la Tübingen. Mai multe generații de discipoli ai lui Eugen Coșeriu constituie Școala de lingvistică de la Tübingen. A fost Doctor Honoris Causa a aproape 50 de universități din întreaga lume.

Doctor în Filologie și Filosofie, autorul unui număr de peste 50 de volume și a mii de pagini de exegeză, al unor noi teorii despre principiile fundamentale ale filologiei, contribuie la îmbogățirea metodologiei disciplinelor lingvistice.

Opera științifică a lui Eugen Coșeriu n-a cunoscut prea multe ediții în limba română, majoritatea lucrărilor savantului au apărut în italiană, spaniolă, germană, franceză și alte limbi. Traducerea în românește a Lecțiilor de lingvistică generală a fost un eveniment reverberant în viața academică de la Chișinău și București. Lucrarea este una de referință în domeniu, apariția ei marchează, în opinia discipolului de la Cluj al lui Coșeriu, lingvistul Mircea Borcilă, „un moment important în procesul istoric de recuperare a gândirii științifice a marelui savant și

de emancipare a teoriei lingvistice românești”, dat fiind că „în contextul numeroaselor cărți de același gen apărute, în diverse limbi, în ultima jumătate de secol, aceste Lecții de lingvistică generală se disting, într-un mod deosebit de pregnant, prin altitudinea epistemologică și vastitatea orizontului investigațional, prin temeinicia inegalabilă cu care sunt evaluate marile doctrine ale lingvisticii contemporane și, nu în ultimul rând, prin limpezimea și claritatea cu care sunt înfățișate contururile abordării proprii asupra fenomenului lingvistic”. Totuși, în mod evident, concepția coșeriană trebuie studiată în ansamblu, ca sistem. Lucru pe care și l-au propus discipolii marelui filolog. Eugen Coșeriu a menținut legături strânse cu mediul științific românesc și cu baștina, revenind deseori atât în satul său natal, cât și la București, Cluj, Chișinău. În calitate de om de știință nu a ezitat să-și susțină cu fermitate convingerile, chiar atunci când acestea veneau în contradicție cu un regim sau altul. Referindu-se la practicile de „purificare lingvistică” la care recurg autoritățile de la Chișinău, promovând ideea existenței unei limbi moldovenești, în cadrul conferinței științifice Unitatea limbii române - cu privire specială la Basarabia și Bucovina, Eugen Coșeriu a reiterat opinia, pe care a susținut-o mereu, că „a promova sub orice formă o limbă moldovenească, deosebită de limba română este, din punct de vedere strict lingvistic, ori o greșeală naivă, ori o fraudă științifică. Din punct de vedere istoric și practic este o absurditate, o utopie și din punct de vedere politic e o anulare a identității etnice și culturale a unui

Dabija îl propune pe Voronin pentru Premiul Nobel

De ce? Pentru că dintr-un istoric al Premiului Nobel am aflat recent că Mussolini a fost înaintat la Premiul Nobel în 1933 ca mare pacifist. Adolf Hitler a fost înaintat la Premiul Nobel în 1939 pentru că, după ce a dat foc Reichstagului, a amnistiat opoziția incendiatoare, după cum se spunea atunci. Iosif Vissarionovici Stalin a fost înaintat de două ori la Premiul Nobel, în 1945 și în 1948. Aceștia au pe conștiința lor milioane de jertfe, pe când Vladimir Voronin are numai trei morți, câpiva dispăruți și vreo 210 torturați și o mie de oameni reținuți - deci e clar că merită mai mult acest premiu decât cei care au fost nominalizați în alte timpuri”, și-a explicat Nicolae Dabija inițiativa, într-o declarație citată de NewsIn. Anunțul scriitorului din Republica Moldova, membru de onoare al Academiei Române, a fost făcut în cadrul unei conferințe de presă organizate de câpiva membri ai Parlamentului care în 1991 au votat pentru independența Republicii Moldova

popor și deci un act de genocid etnico-cultural”. În comunicarea susținută la Congresul al V-lea al Filologilor Români (Iași-Chișinău, 6-9 iunie 1994) Eugen Coșeriu face o prezentare generală a tipologiei limbilor romanice, oprindu-se asupra locului limbii române printre limbile romanice și stării actuale a dialectului dacoromân. Comunicarea conține de asemenea o argumentare riguroasă (sub aspect genealogic, tipologic și al arealului) a tezei privind unitatea dialectului dacoromân. Lingvistul insistă asupra fraudelor științifice comise de susținătorii teoriilor care neagă unitatea acestuia. Chestiunea care îl preocupă pe Coșeriu în mod deosebit este menținerea acestei unități, aspect pe care îl abordează într-o altă comunicare, prezentată la Sesiunea Științifică „Limba română și varietățile ei locale” (București, 31 octombrie 1994). Una dintre concluzii fiind că: „limbă a culturii și limbă de stat este limba română pentru întreg spațiul carpatodanubiano-nistean, adevăr care nu poate submina independența Republicii Moldova ca stat, tot așa cum nu subminează independența Australiei, a Canadei sau a Statelor Unite ale Americii recunoașterea limbii engleze ca limbă oficială, de stat, a acestor țări”, pentru că, le aduce aminte Coșeriu oponentilor săi, „granițele politice nu au coincis și nici nu pot coincide cu cele lingvistice”. Conform afirmației lui Mircea Borcilă (Universitatea din Cluj), Eugen Coșeriu a fost „cel mai strălucit exponent al culturii române în planul universal al științelor omului”.

Continuitatea spiritului românesc în Basarabia

Mănăstiri mari, bogate, cu vechi tradiții de cultură, cu așezăminte școlare, nu existau. Vărzărești, Căpriana, din al XV-lea veac, nu mai însemnau nimic; Chitcanii, deveniți Noul Neamț, reprezentau, ce e dreptul, marele curent de învățatură trezit în Moldova prin mișcarea lui Paisie, dar, acesta însuși fiind rus, renașterea-i bisericească avea periculoase slăbiciuni pentru acea civilizație nouă care era să caute a deznaționaliza pe moldoveni.

Școli ca a lui Vartolomei Măzăreanu în Putna bucovineană nu sunt aici. Dar este ceva care le poate înlocui. De la 1775 încoace, în Moldova se crease o folositoare școală laică, mirenească, după ideile «filosofice» ale Apusului, și Mitropolitul Iacov Stamati - al cărui nepot era să fie cel dintâi și mare scriitor basarabean - o patronase cu vioiul lui spirit modern. În toată țara se creaseră așezăminte în acest sens, și viitoarea Basarabie nu fusese lipsită de lumina lor.

Din fericire, și ierarhia bisericească rămase un timp în mâni românești. Vlădica cel nou de la Chișinău, continuator al Șcaunului hotinean (și acesta al celui din Brăila, pentru raiaua turcească a Dunării și Nistrului), a fost un adevărat și isteț român, trecut prin mari demnități eclesiastice în Rusia însăși, câmpulungeanul de vechi neam Gavriil Bănulescu, a cărui amintire trebuie înprospătată în Basarabia. Deși un străin fu așezat în noul scaun din acel Akkerman, care, Cetatea Albă a epocii noastre eroice, găzduise Mitropolia mutată apoi la Suceava, tradiția națională n-a fost părăsită în Biserică. E vremea Biblii de la Petersburg, a frumoasei Biblii copiată după a lui Șerban Vodă din 1688 și care a ajuns populară și în Moldova noastră și supt Gavriil se încep tipăriturile religioase basarabene, cât de puține ar fi ele.

În acest cadru, cu un sistem de legi care e luat după al vechii patrii și după inspirația bizantină de aici - un român de adopțiune, Manega, lucrând cu o întreagă comisiune la redactarea Codului pentru Basarabia - și cu o autonomie garantată, formal, de Alexandru I, prin statut, viața «moldovenească» putea să continue liber în Basarabia țarului, rămasă pentru neam aceeași Moldovă.

II

Pe la 1812 nu putea să existe o literatură «basarabeană». Viața intelectuală în Moldova cea întreagă era centralizată: ea se găsea toată la Iași, câtă era. Și trebuie să ținem samă și de atmosfera din acest sfârșit de epocă fanariotă, când influența grecească era mai puternică, mai asfixiantă decât oricând - și ea a tot crescut până la 1821, - când unii dascăli și boieri oerotitori puteau nădăjdui să confunde țerile noastre într-o mare Grecie a viitorului, având același spirit elenic ca și celelalte provincii ale ei: chiar când se scrie deci românește, e vorba numai de traduceri, de prelucrări, de bilețele de dragoste și tânguiri de o melancolie oboșită și netrebnică.

Astfel ținuturile moldovenești din răsărit se desfăcură fără ca pe pământul lor să fi rămas cineva în stare să arăte, într-un timp când nici Iașul nu se pricepea s-o facă, durerea firească pentru sfârșirea unui popor.

Se vorbește de scriitorul *basarabean* Alexandru, Alecu Hăjdeu (așa-și scria numele). E adevărat că familia - el era fiul unui cărturar foarte distins, care purta, pentru o fire polonizată, numele adevărat polon de Tadeu, pe care îl scria românește cu doi *d* - își avea o moșie în Basarabia, lângă Hotin, pe lângă multe alte interese de afaceri în Bucovina vecină, de unde, oricum, pornise o înrăurire națională românească... Scriul basarabean era să plece întâi - pentru a decădea răpede, dar fără ca prin aceasta să înceteze și conștiința românească în această provincie - de la cineva care, cum spune el însuși, a fost totdeauna o deșterat:

«Măhnit și pe gânduri șed posomorât/Cu un dor nespus./Și-ntristat și dornic, trăind amarât./Mă uit spre Apus... /Acolo îi viața!/Acolo-i speranța!/Să fim fericiți/De-am fi toți uniți! /Eu, tânăr fiind,/Acolo lăsând/Strămoșești mormânturi, frați ce mă iubea/Și plină de grații pe Moldova mea/Dornic părăsind.»

Născut poate în Iași, fiu de boierinaș moldovean, nepot de frate al marelui Mitropolit Iacov Stamati, cunosător al acelor moravuri fanariote pe care le-a deseris superb în dialogul cocoanei, *cilbiului* și dascălului învățăcel al școlii domnești din capitala Moldovei, Constantin Stamati rămâne dincolo de Prut la 1812, când era acum un om în toată firea.

O despărțire fără revedere? O izolare? “Cordunul” cel nou al carantinei împărătești tăind comunicația cu țara rămasă “turcilor”? Planuri de noi cetăți otomane de-a lungul Prutului? Da, însă soarta a vrut ca relațiile, brusc și nemilos întrerupte, între cele două fărâmi ale Moldovei lui Ștefan cel Mare să fie reluate după câțiva ani abia.

La 1821 izbucnește dincoace mișcarea grecilor. Românii nu se raliază la dânsa. Peste carantină, familii boiericești, membri ai clerului înalt trec în Basarabia. Mitropolitul Veniamin se adăpostește la Colinecuți; Dinu Negruzzi, cu toți ai lui, între care viitorul scriitor de frunte Costachi Negruzzi, se află, un timp, la Șărăuți, în aceleași părți ale Hotinului. Atâția părăsese chiar sălașul lor de la țară pentru a vedea Chișinăul, unde nouă ani de stăpânire rusească nu aduseseră decât doar lărgirea stradelor și ridicarea câtorva clădiri administrative, vechiul oraș moldovenesc, fără înfățișare de capitală, fiind “deșert și tăcut” și înviorându-se numai prin sosirea acestor bejenari, zgomotoși și doritori de a se mângâia prin petreceri.

Atunci Pușkin, gloria romantismului rus, locuia acolo, culegând impresii despre țigani vagabonzi și țigance amoroase, despre greci geloși și despre tovarășele lor neastâmpărate, și se arată încă vechea casă boierească în care a vegetat. Cei dintâi fii de boieri cari se pregăteau de cariere, între ei Alecu Donici, în așteptarea unei situații în armată, priveau cu admirație pe geniul întunecat al byronismului moscovit, și Negruzzi n-a uitat niciodată vedenia. Stamati învăța limba noilor oficialități și se pregătea a traduce pe Pușkin însuși, pe Lermontov, rivalul acestuia, pe fabulistul Crilov, probabil pe Chemnițer și Dimitriev, pe prozatorul Sirovski. Apoi, de la 1823 încoace, lumea se întoarce în Moldova. În sfârșit - izolarea? Nu. Căci, la 1828, în legătură cu greutățile din Orient, noul țar Nicolae făcea ca trupele lui să treacă Prutul - și ele erau să rămâie în Principate nu mai puțin de șase ani, în cursul cărora aceiași ruși au fost într-o Moldovă și cealaltă.

Atunci pentru întâia oară Stamati trece hotarul și vede, între altele, iarmarocul din Folticeni. El, care avea acum gata o mare parte din opera lui literară, descrie și acest pitoresc amestec de rase și de costume. Literatura Basarabiei, absolut moldovenească în tendințe, își ia astfel o dată sigură de plecare.

III

În acest moment, pe la 1830, când în Principate începe noua literatură românească, școala nouă a românilor, ziarul, revista, almanahul, în care, în toate, se cuprinde, tot mai deslușit, idealul unor timpuri nouă, unii dintre basarabeni sau, în genere, dintre românii aflători, și cu mai vechi prilejuri, în Rusia, rămân legați numai de dânsa. Astfel Alexandru Sturdza, - căruia Stamati-i dedică *Tânguirea unui orb* - cu sora lui, contesa de Ebling, care iscălește lucrări de literatură: H. Severine. El alcătuiește scrieri foarte cetite în vremea lui, în care combate, în folosul ortodoxiei și al autorității politice, curentele revoluționare; la 1834 tipărește la Odessa un almanah francez, cu colaborația surorii, a francezului Repey și a mai multor ruși. La Odessa, de altfel, erau școli la care învățau și copiii ai familiilor românești din Muntenia, cum se vede din corespondența lui C. Brăiloiu (în Hurmuzaki, X). Alții, ca Donici, prelucrătorul meșter, cu o «bonomie» care samănă cu a originalului, a fabulei lui Crilov, - ivită pentru a spune adevărul într-o societate neliberă și având să îndeplinească și în Moldova aceeași misiune - trec Prutul și fac o modestă carieră de funcționari în țara strămoșilor. Un exemplu care, în aceeași epocă, va fi urmat apoi de un coborâtor al boierului Rusu, din epoca lui Vasile Lupu, Alecu Russo, tânăr, care, după studii făcute în Elveția, nu putea să se împace cu moravurile politice ale Rusiei și, astfel, veni la Iași pentru a duce, alături de o nouă generație, lupta pentru ideile de libertate și naționalitate, iar, în ce privește scriul, pentru reîntoarcerea bunului stil după datină, împotriva silnicilor neologismelor.

În Basarabia rămâne pentru a scrie românește întâi Stamati. El n-a învățat această limbă din «Gramatica ruso-română» (foarte interesant e, potrivit cu ideile lui Daniil Philippide, autorul *Geografiei României*, că nu se zice, în titlul rusesc, «Gramatică ruso-moldovenească», ci «română»), a lui Ștefan Margela (Petersburg, 1827), probabil aromân din Macedonia, tipărită pentru nevoile statului și pe socoteala lui. E tot vechiul și frumosul grai, plin de cuvinte adânc răsunătoare în inimi, a acel grai de care nu va voi să se despartă omul de bun simț, întrebuintându-l, pentru plăcerea multora, fie și în

ciuda câtorva până la sfârșit.

Stamati cetește pe poezii ruși și-i traduce ori îi imită; cetește pe scriitorii francezi pentru același scop, și, pe lângă prelucrări după Lamartine și Hugo (sau după irlandezul Thomas Moore, tradus în limba franceză), se pot găsi pagini luate din *Grandeur et décadence militaire* a lui Alfred de Vigny. Harnic om și care știe să-și aleagă lectura, cum știe s-o facă de folos pentru nația lui, - ceea ce e puțin mai greu și mai rar! Dar izvoare de inspirație, nouă, proprii își află el trecând către noi hotarul răpirii din 1812. Astfel vine la Iași în 1834, când - poate și supt o influență rusească pe care o relevă d. G. Bogdan-Duică 1 - a cântat oastea cea nouă a Moldovei (*Străjerul taberei*), mângâindu-se prin scris pentru moartea soției lui iubite, Catinea (mai pe urmă se pare a fi luat pe o Elenă). În 1839, când acum granița de la răsărit a Moldovei se ridicase de la loc în toată puterea ei de opreliște, el trece prin Bucovina, oprindu-se la Suceava, în care

Mă-ntreb de domnești mormânturi unde-au trebuit să fie,

la Putna, unde i se vorbește de «puțina țărăină, ce ar fi mirosit ca moaștele sfinților», găsită în mormântul lui Ștefan cel Mare, la Dragomirna, la Solca. Inspirații destule, când «pieptul se coșește de încheștatele zvăcnituri ale inimii» (pp. 41-42), cât să ție o viață întreagă!

Aceste scrieri ar fi rămas însă necunoscute, contactul literar nu s-ar fi stabilit, - dovadă de unitate sufletească - între cele două Moldove despărțite, dacă mișcarea pornită și condusă, până la ultimele ei consecințe politice, de Mihail Kogălniceanu, întors din Apus cu atâta bogăție culturală în sufletul lui mare, n-ar fi intervenit, strângând, deocamdată numai la munca scrisului, pe românii de pretutindeni, ca să afirme îndrăzneț un ideal nou, prin revistele sale *Dacia literară* și *Arhiva românească*.

În cea dintâi apare, la 1840, poema lui Stamati *Gafița blăstămată de părinți* și o bucată lirică. Ele sunt trimise de bucovineanul C. Hurmuzaki, în curând el însuși însărcinat de moldoveni cu procese în Basarabia. Supt îngrijirea lui Kogălniceanu, cam pe timpul când Hurmuzaki se stabilește în Iași, apare aici admirabilul poem, de o spontaneitate unică, în care basarabeanul adună amintiri de cronică, aventuri din povești, cunoștință de datini pentru a face din ele, cu numele lui *Ciubăr-Vodă* și cu isprăvile fiului său Bogdan, un «Orlando furioso» - pus și în titlu astfel - al românilor, operă neimitabilă, și astăzi încă plină de mireasma pe care o dă numai sinceritatea absolută unită cu un talent original și cutezător.

În curând însă împrejurările scrisului românesc se fac mai grele. Greutăți răsăr în calea noii reviste a tinerilor, *Propășirea*, la care Stamati nu colaborează. O revoluție se pregătește în Principate, și Rusia va veni s-o înăbușe, în toamna anului 1848. Trupele țarului vor rămânea până târziu, ani întregi. Un aspru regim împiedică vechile comunicații. Din Basarabia doar purtătorul unui vechi nume de revoltă, Hâncu, Iacov Daniilovici Hâncu, face un curs de românește la Petersburg, publicând o Gramatică și alegere de bucăți literare (1840; și «Concluzii» la 1847), dar limba *română* a lui Margela e acum «vlaho-moldovenească». Și un om de treabă, cu simț al limbii celei bune, dar fără mari însușiri, Ion Sârbu, dă doar la Chișinău (nu la Iași) *Fabule* după cei trei mari scriitori ruși (1853) și *Aleături* originale (1852), care nu se mai pot ceti, cu toată simțirea reală din ele.

IV

Războiul Crimeii, evacuarea Principatelor de trupele rusești care începuseră un nou război cu Turcia, ocupând pământul ce ni mai rămăsese, aduseră o nouă manifestare a sufletului românesc în Basarabia, una care s-ar fi putut aștepta cu greu după ce preocupările «moldovenești» acolo ajunseseră acum, în scăderea lor, la gramatica «vlaho-moldovenească» a lui Hâncu și la *Aleăturile* lui I. Sârbu. Cântând «Moldova»...unde e mândru că străinului «inima-i sare din loc» când vede «moldoveanca» din care va face soția lui, - poetul de la Chișinău nu înțelege decât colțul său basarabean, și doar dacă într-una din puținele lui fabule originale, *Străina floriciță*, el arată în chip ascuns că inima lui dorea o mai largă patrie:

- «O, crinule, ce-ai pățit?/De ce-așa te-ai veștejit?/Unde ți-i mireazma, frate?/Au doară nu plouă de-ajuns?/- Aleu, crinul a răspuns,/Sunt în străinătate.»

În prevederea puținței unui alt viitor, dacă nu va vibra cântărețul de la 1852 al acestei dureri, care pare a-și fi încheiat peste puțin zilele tulburate și amărate - căci și fără influența unei atmosfere pesimiste din literatura contemporană rusească, el se pare a nu fi gustat mult din fericirea lui - se va găsi cine să exprime un nou și cutezător ideal.

Nu tânărul «basarabean» (născut la Cristinești Hotinului în 1836) Bogdan Hăjdău, viitorul Bogdan Petriceicu Hăjdău (de unde B.P. Hasdeu), care-și făcuse studiile la Harkov, într-un mediu cu totul străin, de a trebuit să-și învețe din nou limba părintească, pentru a-i aduce pe urmă așa de mari servicii, ea învățat și chiar ca poet. Stăpânit cu desăvârșire de spiritul satiric, demonic al «inteligenței» rusești de atunci, care avea ca model existența tragică a unui Pușkin, a unui Lermontov, desprețuind viața în sine prea mult ca să și poată recunoaște în relativitățile zădărnice și urăciunii ei o chemare, el venea, abia după realipirea la Moldova a celor trei județe de jos ale Basarabiei, în 1856, pentru a începe o carieră mare și tulburată de pasiuni ca judecător la Cahul. Ziarul plănuit de el în frământările pentru constituirea unei țeri unite și liberale, România, având un program potrivit cu aspirațiile tineretului din Iași pe acea vreme, n-a apărut niciodată, iar cele dintâi publicații ale aceluia care se înfățișa ca un genial prinț exilat, întors în moștenirea sa pierdută, *Foaia de istorie română*, n-avea în sine nimic special basarabean și prea puțin chiar în legătură cu nevoile societății pentru care apărea. Am dat în *Istoria literaturii*, III (p. 298), dovezi despre foarte slaba cunoaștere a limbii înșeși în care era redactată revista, care cuprindea totuși cea dintâi dovadă a unei erudiții incomparabile și a unui spirit cu totul superior.

Altfel e cu Stamati. Bătrânul, care trecuse de vrâsta în care se poate cere omului o adaptare la împrejurările noi, reîncepe încă din 1853, fără îndemn, se pare, ci din propria dorință de a folosi nației sale în noul pas înainte pe care-l făcea, colaborația sa la publicațiile moldovenești: almanahuri, calendare. Bucățile pe care le alege pentru aceasta, revizuind și întregind, transpuind adesea în alt spirit lucrări mai vechi, au un caracter istoric luptător. E vorba de gloriile, ce nu se pot uita, ale Sucevei, de fiica lui Decebal, de stejarul care, «nenorocos», «tovarăși n-are», ci este ca «...recrutul ce cu întristare/ Pășind la strajă, stă singurel/, - apolog în care nu se ascunde poate numai izolarea anilor săi cărunți. Și, când, la 1867-8, stăruințele harnicului Codrescu, care păstra din luptele pentru Unire și libertate tipografia ziarului *Buciumul român*, îl fac, în preajma morții, să se hotărăscă a publica, supt titlul de *Muza românească* (nu: «moldovenească») din care a ieșit, de pe urma încetării lui din viață, un singur volum - o sumă de scrieri, în versuri și proză apar, dovedind ce schimbare adusese noul avânt național în sufletul acestui singuratec și uitat.

«Deșteratul din Moldova în copilăria sa», care cerea la 1863 «clasă de studii naționale la gimnazii» (p. 525), nu mai cântă pe vechea «lăută a Moldovei», care «ține hangul la ospețele domnilor», ci se gândește la Vrancea liberă, la Roman de acolo, eroul «Daciei», la dacoromâni, la «scumpa noastră țară Daco-România» (p. 37). *Dorul de patrie* va fi dedicat, în 1861, «României», și moto cuprinde această «doină veche» - și nu prea veche - a «unui prizonier la tatar», căruia și fumul țerii sale i se pare dulce și mirositor:

«Am fost și eu român./Căci, tânăr fiind,/Bietul meu pământ/De tatar calcat,/Ei selav m-au luat./ De-acum numai moartea/Să mă scape poate/De păgânătate.»

Și ca să arăte robul că măcar pentru urmașii săi pot veni alte zile, el îmbracă luptă între romanitate și slavismul rusesc în frumoasa alegorie poetică a lui Dragoș tinerelul domn român, Făt-Frumos moldovean, care merge să răpue, în adăpostul lui de la Cetatea Albă, -> *cetatea de doi zmei păzită* - pe păgânul Vronța uriașul, care ascundea acolo «Dochia răpită» - fărâma «basarabeană» a Daciei.

V

Trei județe basarabene fuseseră căpătate, deci, pentru Moldova prin tratatul de la Paris, deși Austria, din motive pe care le înțelegem, ar fi vrut să se adauge principatului, a cărui unire cu cel muntean n-o voia, Basarabia întreagă, formându-se astfel un puternic stat clientelar. Nu erau județele cele mai bune; dacă la Cahul, pe Prut, tradițiile românești nu fuseră întrerupte măcar o clipă, regiunea de la răsărit a fost, mult timp, raia turcească, loc gol pentru rătăcirile pradălice ale tatarilor și apoi sălașul acestora, Bugeacul lor, sămănat cu sate de indigeni meniți robiei. Încă de pe la 1770, într-unul din războaiele lor cu turcii, rușii sfârâmaseră acest cuib, dar, provincia nerămându-li și turcii revenind în cetăți, pe care le întăriră și mai mult, cu deosebire Ismailul, s-a întâmplat ce nu stătea în planurile

ALĂUTA ROMÂNEASCĂ
SUPPLEMENT LITTERAR
ALBINEI ROMÂNEȘCI.

TABLE. 15. IULIE 1998.

UN POET REPREZENTATIV AL NOII GENERAȚII

Jonuț Caragea

Vinerea Mare

*Un înțelept
Cruce la piept
N-am cum sa scap
Cruce la cap*

*Zilele numeri
Cruce pe umeri
Ma lasi la vatra
Cruce de piatra*

*Primesc însemn
Cruce de lemn
Ultim suspin
Cruce ma-nchin*

*Din miez de nuc
Crucea mi-o duc
Spre creator
Pe cruce mor*

Donator universal

*pe tine Iisuse
nu te-am întrebat niciodată
ce grupă sanguină ai ?
tu cel care ne îmbeți
pe toți iar noi
te mai lungim cu apă
în loc să te cinstim cu rugăciuni
și dreptate
și te mai întreb și pe tine
înger păzitor și tâlmaci
ce limbă vorbesc oamenii
după ce trec de cârmaci ?
până la cer sunt doar sfinții
cu limbi ascuțite
și mulți credincioși
numărându-și
arginii
eu cred Iisuse
că tu ești zero
infin*

Christ îmbătrânit

*te întrebi de ce te atrage bărbatul acela
cu părul albit și mâinile aspre
de unde are toate acele semne pe trup
vrei să-i fii camarad de arme și scut
pe drumul gropit spre necunoscut
vrei să-l atingi și să-i simți poleirea
vrei să-ți fie drept pildă
și să-ți vorbească cu duh
vrei să privești lumea din ochii săi
începutul și sfârșitul
apocalipsa fiecărei secunde
desferecarea celuiilalt eu
vrei să-i amâni condamnarea
purtându-i toată durerea în pântecul
greu
tu știi femeie
cu vârsta se-așază gloria pe față
însă cununa de spini este numai a lui*

iisus reloaded

*știi știi știi șochează
probabil te-ai așezat comod în fotoliu
îți bei liniștit cafeaua și aștepti
răstignirea poetică
în trei episoade*

*dar iisus lipsește și-a uitat rolul
nu moare nimeni
nicio cascadorie
pudoare
scroll down
boring*

*câteodată pe lumea aceasta
fiecare lucru trebuie să renască
precum omul în piatră
și piatra în om într-o criză
terifiantă de fiere*

*o lume ce are nevoia imperioasă de
horror*

*ca sângele de aer și aerul de sânge
o dragoste astmatică
o dragoste leucemică*

*respirăm prin camere web
deschidem porți virtuale
să ne ținem de cald
și tot mai vrem ca iisus
să ne fie herald*

*mă întreb de ce am scris aceste rânduri
împotriva cui protestez
împotriva celor care își beau liniștit
cafeaua
de parcă nu s-ar fi-ntâmplat nimic*

33 bis

*și viața mea cealaltă
să o slăvesc – mă-nvață
cu mască mortuară
cu față și postfață*

*oriunde deschid cartea
e-o inimă ce bate
cuvintele înoată
prin marea de păcate*

*pe foaia numărată
identic și cu bis
se săvârșește-o crimă
și cine m-a ucis ?*

*ajuns după milenii
tot la aceeași treaptă
îmi regăsesc Golgota
în vorba înțeleaptă*

*și vezi tu, frate geamăn
din pântecul de mamă
tu ești cel mai bătrânul
și nu vom fi de-o seamă*

*iar eu ce mi-s de după
scăpata răstignire
îmi otrăvesc cuvântul*

ca să îți dau de știre

*pe foaia numărată
identic și cu bis
va curge veșnic - styxul
și-o să mă-nec în vis.*

Iisus, poet de tranziție

*în biblioteca cerului
sunt doar biblii și nicio carte
scrisă de caragea ionuț
asta pentru că-n biblioteca cerului
nu există decât un singur poet
și acesta se numește iisus
cuvintelor sale pilde le-au spus
dacă vreți să aflați omul din spatele lor
să spuneți tatăl nostru de trei ori în
gând
și să lăsați magdalenele-n pace*

*iisus este și clasic și simbolist și
postmodernist
și numai douămiist nu vrea să fie
sau nu știi ce ștrumf
sau nu știi ce poet de-mprumut
de la un curent la altul
de la o muză la alta*

*iisus este poet de tranziție
de la pământ la cer
și de la cer la pământ*

ÎNTOARCEREA FIULUI NERISIPITOR

Numeroase minți luminate ale omenirii au vărsat destulă cerneală spre a tâlmăci diferitele sensuri întru iertarea celor ce "i-au pierdut busola, rătăcind prin lumea largă, conform pildei consacrate de Iisus în parabola fiului risipitor, cel ce era considerat ca personaj principal în Evanghelia după Luca.

Doar Constantin Noica, în mod surprinzător, i-a acordat toată compasiunea fratelui rămas acasă (ca personaj secundar), nedreptățit de tatăl său, sacrificat precum baciul moldovean din Miorița, pentru a conserva liniștea și bunăstarea familiei sale. În interpretarea lui Noica, cel de acasă, ascultător, muncitor și blând, ar trebui să fie cel iubit, devenind astfel personajul principal.

Părerea mea este, însă, diferită. Consider că prin această parabolă lumea se împarte în două: în cei care riscă, risipindu-se prin lume, refuzând astfel acea precară moțtenire a destinului funciar (emaciindu-și identitatea), și în cei care, conservatori sine die, acceptă oferta comodă a existenței imediate. Fiul risipitor s-a întors acasă cu mâinile goale, cerându-și iertare, pocăit și învins de propriile nesăbuișe.

În zilele noastre sunt numeroase exemple în acest sens. Într-o poezie a sa, Nichita Stănescu, ipostaziat într-un tânăr întors acasă după o lungă pribegie și întâmpinat cu nerăbdare, n-a putut oferi celor dragi decât o ladă din care au ieșit, pe rând (cu coada între picioare),... zece lei... îmblânziți..., de fapt niște umbre ale ambițiilor care l-au însoțit și îndemnat să plece de acasă.

Numai cei dotați și puternici reușesc să-și depășească condiția resemnării, escaladând piscurile spre care îi înalță combustibilele interioare și se împlinesc prin restaurarea identității lor la nivelul real al marilor valori. Cred că Ionuț Caragea nu va fi niciodată un exilat. Aceasta pentru că acum se întoarce „acasă” după ce "i-a publicat toate volumele la editurile din țară (la Iași), deși este legat de Canada, unde este membru cofondator și vicepreședinte al ASLRQ (Asociația Scriitorilor de Limba Română din Québec - Canada).

S-a consacrat de la bun început ca poetul născut pe Google, chiar dacă e un maestru al versului clasic, la metaforei dar și al versului liber în care excelează prin superbe și originale sale idei (unele devenind autentice maxime), într-o încântătoare fulgurantă a ritmului alert ce-i determină pe cititori să nu-și lase cartea din mână.

Evident că impactul cu lumea nouă și cultura în care trăiește au lăsat urme adânci asupra creației sale, pentru că temele presocratice, devenite universale, poartă amprenta modernului Homo Faber (vezi Henri Bergson), în care munca a devenit un scop în sine. În secolul nostru și, mai ales, în țările superdezvoltate, omul își jertfește peste 70% din viața sa, muncind pe rupele, pentru o iluzorie bunăstare materială.

Poate că din aceste cauze în poemele sale se simte o tânguire metafizică, pentru că Ionuț Caragea înoată într-o lume immanentă cu două fețe; una spre divin și cealaltă spre mirean. Trecând prin toate experiențele umane, conform fenomenologiei hegeliene a spiritului, poetul inventariază viața, dragostea, conceptul de femeie, murirea, nimicnicia stării de poet, mănuierea zadarnică și ineficientă a cuvintelor, lipsa de comunicare, pierderea orizontului, fragilitatea credinței care numai prin suferință și durere își relevă existența, alunecând spre absurdul stării de umbră cu acea senzație acută de absență a reflecției.

În căutările sale ontologice poetul își caută colacul de salvare rătăcînd într-o mulțime neliniștită și anxioasă (omul singular în câmpul social - cum suspinea și Jean-Paul Sartre), atingând acel prag al reducției fenomenologice prin care starea de absență apare atunci când „ego”-ul transcendent (opus celui empiric), nu se mai poate evidenția în conștiința umană.

Această stare devine permanentă în volumul „Absența a ceea ce suntem” pentru că autorul aparține fînțelor pure, dotate cu acea intuiție și clarviziune ce încearcă să depășească limitele celor două spirale ale ADN-ului contemporanilor noștri.

Deși construcția frazelor și raporturile dintre cuvinte dau uneori senzația de refuz și izolare față de condiția umană, putem remarca, chiar prin antonimia sa, că întregul demers filozofic al poetului este marcat de dorința de bine și de a statua ființa umană la dimensiunile pentru care a fost concepută în starea primordială.

Ionuț Caragea face deja parte din acei uriași români care trăiesc cu trupul în alte colțuri ale lumii, dar cu inima și sufletul în România.

De altfel acest volum de poeme este magistral analizat atât în Prefață, cât și în Postfață, de remarcabilele exegeze ale doamnei Valeria Manta Tăicușu și ale domnului Marius Chelaru.

Poet al structurilor esențiale elevate, Ionuț Caragea - o pură conștiință - prin întregul său demers ideatic, încearcă să pătrundă, atât în conștiința colectivă cât și a celor care îl prețuiesc, cu prețul unei inefabile sublimări.

Valeriu CUSNER

nimănuia din străini: **întinderea elementului românesc din vecinătate.** El era însă destul de rar pentru ca rușii, stăpâni după pacea de la 1812, să poată așeza la 1829 bulgarii compromiși cu dânsii, pe cari trupele imperiale, la retragerea lor din Bulgaria propriu-zisă, îi luaseră cu sine și-i colonizară aici. Și alte nații fuseseră așezate prin aceste părți, împetrișând caracterul național al țerii. Guvernul românesc, care era să rămâie până la o nouă expropriere, în 1878, ar fi putut face deci o operă națională, atrăgând în Basarabia sa ce era mai bun în cealaltă și exercitând de acolo asupra părților vecine o neconținută și puternică influență culturală. Nu a făcut-o însă, poate de frica uriașului vecin, poate din orientalism zăbavnice - ce ni sunt nouă douăzeci de ani!, - poate din marel nostru păcat politic, lipsa de concepție. Nici episcopia cea nouă a Dunării de Jos (opusă celei rusești de la Akkerman) n-a avut decât doar meritul de a fi apropiat de cultura noastră pe câțiva bulgari, cari s-au grăbit apoi să se spele de dânsa.

Ori eram noi deci deasupra gurilor Dunării ori nu, a fost același lucru pentru **întregimea Basarabiei** supt raportul care ne preocupă aici.

Totuși de la sine - și în aceasta stă însemnătatea lucrului - cele trei părți din țară rămase supt ruși continuară, în forme modeste, și cu toată lipsa unor oameni distinși, capabili de a conduce, vechea direcție culturală moldovenească.

Prin colțuri de provincie se urmă desigur cu obiceiul satirelor versificate, în năcazul unuia sau altuia, ea aceea, din 1842, **Favorul diplomat al norocului sau al jucăriei**, care era să se tipărească și să se împartă «la dughiana lui Carabet din Bălți, fără plată». Să nu uităm că acte judecătorești se alcătuiau în părțile Hotinului în românește încă la 1823 (v. memoriul meu **Din ținuturile pierdute**, în «Analele Academiei Române» pe 1912, p. 81 și urm.) și că acte particulare, de prezintat instanțelor judecătorești, se întâmpină până către 1840, că, în sfârșit, procesele pentru moșii care se trăgănesc până după 1850, până la războiul Crimeii (procesul mănăstirii Neamțului, de ex.; v. ultimul memoriu ce am tipărit în aceleași «Anale» în 1916), aduceau neconținut contactul cu părțile împetricinate ori cu împetriciții, cu **vechilii** lor, un Dimitrie Beldiman, a cărui corespondență - și de la Petersburg - am descoperit-o și publicat-o în parte, un M. Kogălniceanu, un Constantin Hurmuzaki, din Bucovina. Biserica însăși păstra măcar în parte vechile ei datine. La 1867 **foaia eparhială din Chișinău apărea și românește**, supt cenzura românului Grigore Galin, inspector al Seminarului. În articolele ce cuprinde, ea recunoaște că «limba moldovenească se întrebuițează în Basarabia», că e «limba de loc», se scuzează nedreptățile Rusiei oficiale față de neamul întreg; se pomenește **nemulțămirea socială după 1812 a țeranilor, pe cari a trebuit să-i potolească Gavriil Bănulescu, cu «gramată de liniștire tipărită pe limba moldovenească»**; se înseamnă, în sfârșit, cărți «jumătate rusește și jumătate moldovenește», ca **Bucvariul, Pentru credință și viață creștinească**; este și un Ceaslov numai moldovenesc. Până la 1870 foaia a păstrat același caracter (v. articolul meu în «Drum drept», I, pp. 68-73).

Scrisorile particulare în românește continuă; am tipărit din ele și până la 1871. Deși nu erau școli românești, cutare student care merge la Kiev să învețe astronomie, după ce isprăvește gimnaziul rusesc din Chișinău, își formează o ortografie cuminte cu litere latine și, la observația că și-a uitat limba, răspunde, la 1864: «În scrisoarea n-1 I, tu-i ceti că eu am uitat limba română. Nu crede, frate, pentru că singur poți să judeci: Am uitat-o eu, ori nu? Eu socot că nu. Tu cum socoți?» Nu știm răspunsul colegului rămas acasă, dar noi cari i-am cetit mărturisirile spunem ca și dânsul: **nu. (Din ținuturile pierdute, pp. 74-86 și urm.)**

Peste șapte ani după ultima din aceste simple răvașe românești pierdem Basarabia de Jos. Într-o carte de o valoare deosebită, plină de idei și de informație, d. State Dragomir, artistul basarabean de aici, la care în zilele din martie nu s-a gândit nimeni, a arătat (**Din Basarabia**, Iași, 1908, p. 115 și urm.) cu ce sfâșiere de inimă s-au desfăcut de noi părțile Cahulului. După noua hrăpire însă cei de acolo au continuat a-și trimete fetele la școlile din Galați, și la 1888 aveam în Liceul Internat din Iași coleg pe d. Dragomir înainte de a avea la Școala Normală superioară coleg pe ardeleanul Grigore Bârsan.

A urmat o epocă de socialism în Basarabia. Tineretul întreg a fost cuprins de această mișcare. **Dar orice agitație la un popor supus, ori pentru ce idei ar porni, duce neapărat, pe nesimțite, la rana cea adevărată și la durerea cea mare.**

Așa s-a întâmplat și cu Basarabia. Deci ceea ce a liberat-o n-a fost această zgomotoasă imitare superficială a socialismului străin, ci adâncă dezvoltare organică, care a ieșit la vremea sa și în față, și tinde a-l înlocui cu totul.

Cred că am dovedit-o.

„MARELE SINGUR”, POETUL

Purtând un nume de împărat roman, Traianus (Traian Vasilescu născut la 2 aprilie 1969, în comuna Vișoara, raionul Edineț, Republica Moldova) își propune să fie un poet al vechimii zeești, invocând mitica vreme ca pe un vis albastru.

Vremile se adună în el ca într-o cutie de rezonanță; trecute prin sufletul lui fraged ele apar cu ecouri prelungite, stinse sau vii, având un nobil răsunset. Imbrăcat cu o pelerină romantică, poleită cu pulbere lunară, el este un „vagabond”, un zeu tânăr sau bătrân, un călător în stele și în ere străvechi. Discursul îi este neoromantic și neosimbolist cu inflexiuni de lirică galantă medievală, îmbinate cu tonalități de colind, romanță, cântec, de poem „bolnav” sau senin. Se erijează ușor, cu aceste mijloace, în postură de Marele Singur, într-un risipitor de tristețe, de rege necunoscut de lume și, bineînțeles, de veșnic cavalier îndrăgostit, trubadur și colindător modern.

Bun creator de atmosferă, Traianus scrie de fapt un singur poet constituit dintr-un continuum rapsodic cu variațiuni, cu reluări și butășiri de motive și cu dispuneri de momente și stări afective în contrapunct. Firul poetic se toarce dintr-un caier, ca în continuare să se respire el însuși în alte fire.

Cel ce prezidează o astfel de poezie de stări de târziu autumnal sau hibernal este, bineînțeles, Bacovia, invocată de mai multe ori și prezent subtextual cu motivele sale nevrotice: „Vino cu Bacovia, dulce lumină / Spune-i că este și nu a murit”.

Discursul poetic curge torențial, ca pâraiele umflarea de primăvară, cu viitură cu tot, și această năboire de momente sentimentale impune la un moment dat o rețetă contraplinului: „Doctore, sufăr de foarte mult timp / Ca rezultat sunt bolnav de poezie / Într-adevăr, dacă-mi voiești binele / Prescrie-mi în iarnă zăpezi pe streșini / Cu floare de măr”.

Autocaracterizarea este exactă: Traianus e un *bolnav de poezie*, care produce continuu stări bolnave cu o mare degajare și prospețime, *au courant de la plume*, adică din zborul condeiului...

În torentul spumos de imagini, momente sentimentale și mărturisiri sincere (Sinceritatea ca sentință, zice poetul) străfulgeră poezii dens-sugestive: „Bate în porți lumina fulgerând / Biserica îmi dă cu mir pe gând / Și plânge-nchis în ea un zeu flămân”; „Floare de colț, și rară, și sihastră / Pe munți amari crește iubirea noastră”; „Iubirea cântă-n ochii tăi, / Domnește peste tot și toate, / Din visul ei la toți împarte // Tu nu-ți mai aparții de-un veac, / Ești trandafirul plâns din văi - / Și de-al tău dor îngerii zac”.

Mihai CIMPOI

Traianus - un poet din Chișinău**Poem smuls din Acum**

În ochii mei e-un cimitir ce crește
Atîta lume se îngroapa-n el,
Paznici sunt florile de musetel,
Ca o gradina linistea-nfloreste,
Culeg de jos lumina pe faras
Soapte-mi fac din taceri de heruvim,
Gropari batrîni — copacii n-au salas.
Se pot ascunde în privirea mea,
Casa-si pot face-n amintiri de stea,
Cît noi statui iubirii devenim.
Ultimul stingher (II)
Casa de pamînt avea-voi
Într-un cimitir din cer,
Nimeni sa-mi deschida poarta,
Fi-voi ultimul stingher.

Cel mai trist ! Lauda voua
Ca o sa ajung asa.
Numa-n manastiri de roua
Un copil va lacrima
Si-n cel ceas sub stele-salbe
Ninge-va cu linisti albe.

Pe apa marii scriu poemul lunii,
Îl scriu la nesfîrsit si-l vor citi
Alesii universului, — nebunii
Din zi în noapte si din noapte-n zi.

Tot saruta-ti-as numele, Iubire,
Ca doar de dorul tau încerc sa scriu
Din noapte-n zi si din zi în tîrziu,
Încît aduc a iad si-a nemurire.

Numele mortii nu-mi mai este drag,
Dar o visez si-odata, surîzînd,
Am pus visul la zid si cînd sa trag
L-am auzit pe Dumnezeu plîngînd.

Cînd te aveam pe tine umblam ca un nebun,
Ce copt era cuvîntul, ce sunator si bun,
Durerea-mi da procura, în numele-i sa cînt,
Preot mi-era tacerea, spunîndu-mi: «Fii cuvînt».

Ma tot soma tristetea, ma obliga un dor
Sa fiu în orice clipa visarea tuturor,
De-o viata-apus si înca fiu nenascut al sortii,
Citea în ochi-mi noaptea metaforele mortii,

Si întreba aiurea instante de resort
Cînd va veni postasul îmbrătrînit de tot.

Verdict

Sa iau paharul plin cu vin — sa-l sfarm,
S-arunc pachetul cu tigari în vînt
Si revolveru-n trupu-mi sa-l împlînt
Fara vacarm.

Spre cer sa zbor ca Phoenix si sa ard
În flacarile marelui cuvînt
Si în pierzare fericit sa cînt
Si-n voi sa cad.
27 iunie 2005

Recviem antum
Ferice de cei care pot sa traiasca-n iubire
Si în Dumnezeu.
Poezia e adusa în trasura muzicii line
Si opreste în sufletul meu.

Ferice de cei care pot sa traiasca în taina
Si-n ale ei mîngîieri.
Ma scriu cuvintele cu o alba tacere
Si sunt oriunde, fiind nicaieri.
12 iulie 2005

E-un rîu durerea, îmi sunt Preadeparte,
Ma ning cuvintele, se face moarte,
În ea am sa traiesc fara sfîrsit,
Uitînd ca sunt de sapte vietii murit.

Pasii-mi saruta vrednicia ierbii,
Traiesc doar timp, spatiu gîndesc discret
Si sunt convins: cînd se vineaza cerbii,
Singuratarea m-a nascut poet.

Si de atunci din mine-alerg spre mine,
Privirea mi se frînge de ruine,
Ruine de taceri din noapte-n zi.

Ranit si-nsîngerat de-atîta taina,
Alerg din mine-n mine fara teama
Ca spre o tara ce n-o voi gasi.

Eu cuvînt n-am sa-mi mai fiu
Numai cînd n-oi mai fi viu,
Da' si-atuncea am sa cînt
Cu al lacrimii cuvînt.

ACTUALITATE EDITORIALĂ - ACTUALITATE EDITORIALĂ - ACTUALITATE EDITORIALĂ**Două cărți prezentate de Melania Cuc****Cartea cu poeme rebele**

Intitulat EPISTOLE CĂTRE HEFAISTOS, cu subtilul Vitralii poetice neobizantine, volumul semnat de Vasile Ursache, este o lucrare inițiativă, - dacă privim timpurile și drumurile dar și uneltele de lucru, - meșteșugul stilistic prin care cuvintele sale ajung sintagme într-un sonet cu rezonanțe ce leagă timpii între ei, dezleagă pecetele dintre erele terestre.

Era de fier și era de siliciu, două dimensiuni spirituale și prin care poetul face radiografia sinelui, a sufletului aruncat în mizeria deșeurilor unui popor universal, - coboară în spațiul unor „ termite,, ocupate mai mult cu consumul decât cu gândul cel atotcreator.

O carte cum rar e dat să apară pe rafturile librăriilor lumii, Epistole către hefaistos vine să restabilească relația Omului cu Zeul din Adâncuri, trecând antiprometeic, călcând prin zațul unui prezent din care el, Poetul culege, ridică detaliile reîntrupului omenirii. Cuvântul din care s-a materializat atotcuprinzătorul Univers, el, Cuvântul face parte, este motivul distinct din lucrarea poetică, el susține Ideea și ideea sprijină bresla în istoricul umanității. Prin basm, legendă, realitate... facerea triumfă odată ce Poetul devine frate de suferință și acțiune cu zeul cel mai nebăgat în seamă de noi, pământeni. Deși au o destinație precisă, epistolele, - poeme născute din și prin întrebări, - mesajele creatorului ajung în „cutii postale,, diferite, - se alege după cum acel înger căzut în taina redescoperirii metalelor, - dorește să revină pe scena unde Omul Mileniului Trei se dezice de el. Siliciul ! Da, nisipul mereu curgător prin clepsidră, mobil și aparent fără de vicii (nu ruginește, nu coclește), este la îndemâna omului modern, sau ... omul însuși, în înfumurarea sa, se credea este un cip inteligent, de siliciu.

Interesantă și nemaifolosită de poeți, este forma în care este transpusă în pagina de carte, opera în sine, - un fel de triplic explicativ, cu citate și note de subsol, care la primă privire lasă impresia că, el, autorul a simțit nevoia să de-a explicații, să pledeze pentru propria-i poezie. Să ne redea cadru după cadru din „filmul,, care l-a dezvoltat prin travaliu, în turnu-i de fildeş. Vasile Ursache nu are dubii, este poetul cel mai sigur pe sine. Scrie pentru că are ceva a ne spune. O spune cu virtuozitate de Stradivarius și, de nu-l auzim, revine în sih, mușcă în conștiința noastră adormită ca un mioritic de stână. Nu-i pasă ce crede lumea atîta timp cât Poezia îi umblă ca un virus al Neliniștii prin artere, prin sânge. Hefasistos, ca și Poetul, se „obraznicește,, întrecându-se în meșteșug cu însăși Dumnezeu cel care a făcut Cerul și Pământul. De aici și relația dintre autor și personajul cărții, - Hefasistos, - zeul și om, dualitatea cu care Vasile Ursache se simte într-o simbioză de-a dreptul păgână. El readuce în prim plan Mitul, îi redă demnitatea și Viața avută în floarea antichității omenirii înșiși.

„ Se zice că versurilor mele /le-aș fi ceea ce e Zeus pentru zei,, -iată cum un vers cuprinde întreaga chintesență a volumului, cum explică frust și cu conștiință de sine de-o verticalitate superbă, - dă un sens nou, curajos, existenței celui care nu se joacă de-a rima pe file de hârtie.

Într-o realitate renescentistă de un romantism tragic și greu de regăsit în literatura de azi, Vasile Ursache vine cu nuanțe de tragism grecesc, folosește cuvinte rostinite între „cădere,, și „înflăre,, - fără să se teamă de păcatul prin care desăvârșirea prin sacrificiu face dintr-un om, meșter, și abia apoi zeu al creației precum Hefasistos. „ De ce nu poți s-atingi desăvârșirea/ până nu-nduri cădere și damnare,,. Întrebarea este aparent retorică, numai că el, poetul găsește răspunsul în lumea care îl înconjoară și simt că nu ar fi desăvârșită poezia însăși, dacă el, poetul ar fi rămas Acasă, s-ar fi făcut cioban de mioare în Codrii Cosminului.

Deși acerb în definiții și sintagme admirabile când vine vorba de destinul celor ce își împart între ei asfaltul metropolei, odată ce alunecă pe derdelușul amintirilor din copilărie, - vrând

sau nevrând, pe Vasile Ursache, ca proprietar al „ Epistolelor către Hefasistos,, îl simți solar, blând ca un mugur de mesteacăn ce se intră în lume, dă buzna, face posibilă explozia sevei, rană în coaja arborelui mamă. Durerea facerii lumii este colosală, facerea în sine este grea și frumoasă. Valoarea unui „ pumn de cuie,, o află poetul încă din copilărie, din moși în moși, nepotul învață istoria și taina materialului din care își va rostui, mai târziu, propria-i viață.

Om al rigorii și dreptății prin profesia care-i conferă pâinea zilnică, Vasile Ursache ține în balanță nu doar poveștile mitice, istoria personală și colectivă. Poemele sale au valențe cu desoperirile științifice de ultimă oră, - de aici, din,, miezul Evului de Mucava,, are curajul să ne vestească ... Era de Aur,, „În pustie,, adugă pentru cine are urechi să audă. Creația sa nu ține de ranguri și onoruri, nu ține de un popor anume, este universală ca pacea, ca războiul , ca și cataclimele naturale,. Sonetul lui ține de Cer și de Pământ, ține de adâncul Pământului, de măduva incandescență în care Hefasistos cel urât și harnic lovește metalul pe nicovală, îi dă formă, un nume apoi îl pune la îndemâna oamenilor. Și ce dacă noi , oamenii nu mai avem socoteală, risipim orzul pe găște, fierul pe arme ? !

Poetul este aici. Creatorul nu a murit și iată-l cum răspândește inteligent jerbele de scânteie ale focului dintâi, în noi, cei ce dorm să-l citim.

Felicitari Vasile Ursache pentru psalmii pe care îi dedici dezbuimăcirii noastre, și pentru invitația de a medita la Creație și Creator, de aici din infernul în care trăim.

„Pădurea altfel,, și Cuibul visurilor,,

Grigore Avram și-a lansat cea mai recentă carte a sa acasă, la Muzeul „Cuibul visurilor,, din Maieru.

Despre carte, despre literatura și scriitorii născuți pe Valea Someșului au vorbit scriitorii: Elena M. Câmpan, Președinte al Asociației Scriitorilor din Municipiul Bistrita, Sever Urso, Icu Crăciun dar și mulți alții, profesori și iubitori de cultură autentică. Fiecare la rândul său a reliefat rolul scriitorului contemporan la perpetuarea culturii naționale. S-au făcut referințe la fiii Maierului, care au ajuns academicieni, au doctorate și funcții înalte în instituții importante din țară și străinătate. Acest succes pornind indubitabil de la filonul localității, - cu cei șapte ani de acasă, educația din familie, apoi cu îndrumarea primilor dascăli. Aici, rolul școlii rurale, a profesorului a fost exemplificat prin focul nestins al prof. Sever Urso, cel care a format generații de Oameni. le-a îndrumat pașii prin și pentru carte, le-a arătat zările spre care să viseze, să zboare mai departe. Și Grigore Avram este unul dintre cei care se mândrește că l-a avut dascăl pe cărturarul de elită Sever Urso. Îi poartă respect, și la rîndul său, maestrul a declarat că... e fericit ori de câte ori foștii săi elevi revin la Maieru, cu o carte nouă, pe care o așază în biblioteca Muzeului..

Despre opera literară a scriitorului Grigore Avram s-a vorbit în termeni pozitivi de critica literară actuală. El scrie în dulcele stil clasic dar folosește în esența poemelor sale, și modernul, influența lumii înconjurătoare din care un loc aparate în ocupa Pădurea, Dragostea, Satul.

În „Pădurea altfel,, o carte de proza de data asta, autorul a susprins prin filosofia-i fină și în mereu în oglindă așezate fiindu-i comparațiile, a văzut Pădurea ca pe o ființă, ca pe un om. Inedit în felul său, Grigore Avram este o personalitate remarcabilă nu doar în literatura, ci și profesional, el fiind și deținătorul Titlului de Doctor în Științe Silvice.

Despre Grigore Avram, pe care vrem sau nu vrem, îl alăturăm mereu văii Someșului, Maierului, - se va mai vorbi sigur, la fel și despre „ Cuibul visurilor,, - acea minune care stă cu rădăcinile în trecut și ne arată unde trebuie să ajungem. Cne suntem ? „Pădurea altfel,, ne dă un posibil răspuns.

ACTUALITATE EDITORIALĂ - ACTUALITATE EDITORIALĂ - ACTUALITATE EDITORIALĂ

CONSOLIDAREA MICII GOSPODARII RURALE

Titlul de mai sus poate rezuma lucrarea : „Transformarea micilor gospodării agricole țărănești în exploatații agricole familiale – baza agriculturii durabile multifuncționale în România”, a autorului dr.ing.Viorel Morărescu, carte apărută la Editura Alma Print din Galați ,în 2008.

Interesul pentru exploatațiile agricole de mici dimensiuni este susținut, atât de proporția mare a numărului acestora în totalul exploatațiilor agricole dintr-o țară: 98% în China, 80% în India, 98% în Rusia și Ucraina, 95% în Bulgaria ,58% în România, 51% în Polonia, 92% în SUA etc.,cât și de numărul locuitorilor antrenați în această formă de practicare a agriculturii.

Definiția micii gospodării rurale are diferite interpretări în literatura de specialitate sau în practica țărilor cu asemenea formă de exploatare a pământului. În SUA, de pildă, este uzuală definiția după care, o exploatație agricolă mică are vânzări totale anuale de produse agricole cuprinse între 1000 și 20 000 dolari; Banca Mondială o caracterizează ca „acea gospodărie care are o bază tehnică materială modestă și care lucrează mai puțin de 2 ha de teren cultivat. Autorul cărții susmenționate ,pare să opteze pentru următoarea definiție:”*operatorul exploatației agricole și familia lui asigură aproape în totalitate munca ,economiiile proprii și managementul; venitul din activitatea agricolă și neagricolă este modest, activitatea agricolă asigură cel puțin 50% din venitul total al gospodăriei, iar cel ce exploatează o asemenea gospodărie are o atitudine și motivație economică pozitivă pentru activitatea lui*”

Comparativ cu marile exploatații agricole,micile gospodării rurale, sunt „perene”,durabile în timp.O exploatație agricolă care se extinde dincolo de nișa ei ecologică degradează- fără excepție-baza ei de resurse naturale (sol, aer, apă) și își diminuează productivitatea și afectează și sănătatea, atât a oamenilor care lucrează pământul, cât și a populației , a societății în general. Ocupația de agricultor este deprofesionalizată prin aranjamentele contractuale corporatiste care reduc funcția de agricultor la aceea a unui muncitor slab priceput ,prost plătit.

Marile ferme agricole, bazate pe mecanizare ,chimizare, biotehnologie, standardizare, obțin productivități mari pe hectar, costuri de producție scăzute, dar limitele biologice ale solului ,ale ecosistemelor sunt depășite, procesul de regenerare naturală nu mai este posibil, biodiversitatea lasă loc specializării, iar pe termen lung ,o asemenea formă de exploatare... moare .Este ultimul stadiu al unei agriculturi industriale, ce a depășit mult limitele naturale.

Alternativă la marile ferme agricole este mica proprietate ,caz în care, scopurile micului fermier nu coincid cu cele ale marelui producător agricol: dacă productivitatea, costurile de producție sunt predominante în primul caz, mica gospodărie însă, are caracteristică asigurarea calității vieții, relația sănătoasă cu terenul, cu clienții și cu vecinii. Gospodăria de dimensiuni mici, reprezintă și oportunitate pentru spații naturale deschise, aer liber ,peisaje pitorești, refugiu, mediu pașnic ,loc bun pentru creșterea copiilor, existența familiei în contextul unei comunități de sprijin social, unde familiile pot trăi și lucra împreună, iar oamenii își cunosc realmente vecinii cu care colaborează. Sunt și familii care aleg agricultura de mici dimensiuni ca scop și semnificație pentru viața lor, agricultura devenind expresia spiritualității proprii.

Pe plan conceptual, sistemele vii, ca și agricultura de altfel, trebuie să fie gestionate, mai degrabă pe bază de principii, decât de prescripții sau procese standardizate. Principiile unei exploatații agricole durabile trebuie să asigure integritatea ecologică, viabilitatea economică, responsabilitatea socială și multifuncționalitatea ambientală.

După definirea principiilor, etapa următoare a analizei gospodăriilor agricole este stabilirea „justei dimensiuni” a exploatației pentru a nu se depăși *limitele sănătoase* economice, sociale și ecologice .În cadrul acestei dimensionări pot apărea neconcordanțe între mărimea familiei agricultorului și suprafața terenului. Ajustările ce ar putea avea loc pot duce la mărirea suprafață prin comasări, achiziționări, concesiuni sau, dacă acest proces nu este posibil, prin reducerea numărului membrilor familiei sau chiar la schimbarea ocupației/profesiei de agricultor. Calitatea managementului arbitrează acest proces de corelare a mărimii familiei cu suprafața exploatației agricole.

Dar când suprafața exploatației devine prea mare ? .Autorul dr ing.Viorel Morărescu notează următoarele cazuri:

- limitele exploatației nu sunt sănătoase ecologic;
- când a devenit contractual dependentă de alte persoane ce stabilesc tehnologia ,inputurile sau piețele pe care se comercializează produsele;
- lizierele sau gardurile verzi de separare a proprietăților au dispărut, odată cu biodiversitatea ce o găzduiau ;
- solul se simte ca un pavaj sub picior sau, agricultorului nu-i mai place să-l străbată mergând pe jos;
- vacile nu mai au nume, iar copiii agricultorului nu le mai cunosc;
- animalele nu mai simt soarele, nu mai au spațiu de plimbare sau nu mai au contact cu solul;
- nu mai este de lucru decât pentru un angajat care să lucreze cu mașinile sau cu substanțele chimice;
- munca devine din ce în ce mai grea și întodeauna pare că este tot mai mult de lucru;
- copiii nu le mai place viața în mediul rural și refuză să se mai întoarcă aici după terminarea studiilor;
- agricultorul este prea ocupat ca să-și mai bată capul și cu treburile comunității și tot mai rar are deaface cu comunitatea;
- grija pentru teren nu mai reprezintă scopul și semnificația vieții agricultorului;

- pentru agricultor, continuarea tradiției agricole este ,mai degrabă, o sarcină decât o onoare;
- pe agricultor nu-l mai emoționează, nu-l mai bucură exploatarea pământului;
- Agricultorul a uitat de ce a dorit să devină agricultor frunțas în colectivitatea sa.
- Familia din exploatația agricolă se găsește, geografic, departe de aceasta sau, mai degrabă, este împrăștiată.

Cu privire la România, autorul cărții remarcă derularea procesului haotic de creare a unor mari latifundii, în totală contradicție cu spiritul și concepția Politicii Agricole Comune (PAC) a Uniunii Europene, care pune la baza exploatației agricole proprietatea privată asupra terenului și munca, asigurată în ce mai mare parte, de membrii familiei agricultorului, în condiții de viață atractive, comparabile cu cele din mediul urban. În România, au apărut mari exploatații agricole de până la 60 – 70 mii hectare teren arabil, formate, de cele mai multe ori ,prin cumpărare sau arendare în condiții spoliatoare a terenurilor deținute, mai ales, de sute de mii de proprietari agricoli, majoritatea săraci sau, prin concesiunea terenurilor proprietate de stat.

Pe cele mai multe din aceste latifundii se practică o *agricultură de tipul mineritului*, în condițiile unui exacerbat capitalism sălbatic, devorator al resurselor naturale, ale solului în special. Efecte: se extrage și se exportă anual, o imensă cantitate de elemente nutritive, preluate din rezervele naturale ale solului, unde au fost create și acumulate prin procese ce au durat sute sau mii de ani. Are loc degradarea fizică, chimică și biologică a solului ,concomitent cu deteriorarea altor funcții vitate ale acestuia, regăsite în scăderea fertilității solului,a capacității lui de producție, afectarea biodiversității, a calității mediului înconjurător.

Mediul rural românesc a devenit o lume în majoritate pauperizată, fără nici-o perspectivă de remediere imediată, lume în care coexistă și se potenzează reciproc: *sărăcia de tradiție, sărăcia de cultură sărăcia de politici agricole și rurale ,sărăcia de mijloace de legătură și comunicare, sărăcia de tineret și de copii, sărăcia de o viață liniștită pentru bătrâni ,copii și persoane invalide, sărăcia de capital, sărăcia de servicii social-economice și culturale, sărăcia de servicii pentru îndrumarea agricultorilor și a vieții satului.*

Soluția propusă de autor la această stare de lucruri falimentară pentru satul românesc, (România importă 70 – 80% din produsele sale alimentare, în general, finanțate prin credite externe) este următoarea: „**transformarea actuală a micii gospodării agricole de subzistență în reale exploatații agricole familiale**” O primă condiție de realizare a acestui deziderat, ce ține de supraviețuirea agriculturii și agricultorilor pe termen lung, este acordarea unui nou statut agricultorilor din micile gospodării, care să da un nou sens și conținut profesiei de agricultor. Această profesie este extrem de specializată și complexă și trebuie cultivată într-un sistem în care să coexiste cercetarea, instruirea, reinstruirea, consultanța ,iar toate acestea să fie puse în concordanță cu cerințele pieții și ale dezvoltării durabile a spațiului rural și economic național, privit și în contextul integrării României în rândul statelor membre ale UE și fenomenului de globalizarea a agriculturii și economiei mondiale

Toate acestea ,presupun și un management al resurselor naturale , condus după principiile dezvoltării durabile ,prin menținerea și îmbunătățirea biodiversității, protejarea și ameliorarea calității mediului înconjurător. De altfel ,aceste obiective de o importanță deosebită, constituie cel de-al doilea pilon al Politicii Agricole Comune.

În economia lucrării autorului este rezervat un spațiu larg modalităților de a transforma mica gospodărie țărănească în exploatații agricole familiale, capabile să depășească pragul agriculturii de subzistență și să devină jucător important pe piețele naționale și externe de produse agricole. Condiționările unui asemenea proces de mare anvergură și complexitate pot fi gestionate de decidenți politici excepționali ca pregătire și calități morale care să țină sema de:

- Recunoașterea importanței micilor exploatații agricole și consolidarea lor.
- Crearea unui cadru instituțional de susținere și responsabilitate pentru micile exploatații agricole.
- Organizarea acțiunilor cu caracter social în scopul instruirii participanților și ajutorării celor marginalizați, în folosul agricultorilor din micile exploatații agricole și a celor care se ocupă de creșterea animalelor pe pășune
- Asigurarea generației viitoare de agricultori
- Promovarea agriculturii durabile ca o strategie profitabilă, ecologică, social serioasă și acceptabilă pentru micile exploatații agricole.
- Alocarea resurselor bugetare pentru întărirea competitivității micilor exploatații agricole în cadrul Politicii Agricole Comune.
- Asigurarea unor condiții de lucru corecte ,normale pentru toți oamenii angajați în agricultură.
- Programe de împrumut pentru stabilirea tinerilor în mediul rural în agricultură și creșterea vitelor. Pot fi avute în vedere și parteneriate la nivel de stat și local pentru sprijinirea financiară a tinerilor din mediul rural.

În încheierea lucrării, autorul consideră că: **dezbaterea asupra rolului viitor al agriculturii și viabilității micilor exploatații agricole vor continua cu siguranță și, probabil, nu se va ajunge la reale soluții până când nu vor apărea noi dovezi suficiente din era post-globalizării pentru a permite testarea riguroasă a ipotezelor. Intre timp ,factorii politici trebuie să acționeze efectiv și să ia decizii privind prioritățile dezvoltării, urmând ca acțiunile întreprinse în lumina acestor decizii să aibă ele însele, prin rezultatele finale ,un impact pozitiv important pentru micile exploatații agricole. Intre aceste priorități, cercetarea ,învățământul, consultanța,**

organizarea creditului agricol ,promovarea principiilor dezvoltării durabile a agriculturii de nișă, care să fie social echitabilă, economic viabilă și ambiental multifuncțională, trebuie să devină instrumentul complex de sprijinire a micilor exploatații agricole pentru ca acestea să ajungă exploatații agricole familiale cât mai profitabile, deoarece numai în aceste condiții, exploatațiile agricole pot constitui cheia cea mai importantă a revitalizării comunităților rurale – necesitate mai stringentă ca niciodată în România de astăzi.

Cartea, cu denumirea menționată la începutul modestelor noastre observații, o considerăm de o deosebită importanță informațională și de utilitate profesională pentru toți cei ce lucrează în agricultură și, mai ales ,pentru decidenții ce au neglijat timp de aproape 20 ani acest sector vital pentru economia României.

Micile gospodării rurale hrănesc astăzi, în condiții de subzistență ,aproape 50% din populația României: dar ele au capacitatea să producă și să hrănească toată populația României. Aceasta este miza reconsiderării micilor exploatații agricole din România ,ca poziție în spațiul economic și social românesc. Putem înțelege magnitudinea acestei mize ,mai ales, în condițiile actuale de criză economică , ale cărei urmări pot avea efecte dramatice asupra populației ?

După cum rezultă și din demersul autorului, esențiale sunt deciziile de ordin politic. Clasa politică a dovedit, 19 ani, că atât a știut să facă, atât a făcut: a falimentat agricultura ! Ce șansă avem ca România să reușească să se hrănească singură ,fără a sta cu mâna întinsă la porțile băncilor străine ? Răspunsul trebuie căutat în calitatea actului de decizie: altă calitate a decidenților !

Ing.Gh.MANEA

O ȘTIRE DE ULTIMA ORĂ „Primul european” provine din România

În multe zone subcarpatice ale Carpaților meridionali, precum Corbii de piatră în Muscel și Modoia Cernișoarei din Vâlcea, urmele gigantilor din primele generații de europeni sunt evidente. Iată că exact în continuarea acestor zone, pe același aliniament submontan din Banat, s-a făcut descoperirea prin care SPAȚIUL CARPATO DANUBIAN ÎNCEPE A FI RECUNOSCUT CA UNUL DINTRE LEAGĂNELE ANTROPOLOGICE ALE CONTINENTULUI

“Acesta e chipul primului om modern din punct de vedere anatomic, care a trait in Europa. A apartinut unui barbat sau unei femei care au locuit in codrii preistorici ai Muntilor Carpati, acum 35.000 de ani, in ceea ce acum este Romania” scrie cotidianul britanic The Independent, in editia sa online. Capul a fost reconstruit de un specialist in studiu forensic, din fragmente de craniu descoperite in Pestera cu Oase.

În februarie 2002, o echipa speologica a explorat sistemul carstic al Vaii Minis, din Banatul romanesc. În cursul explorării, s-a dat peste o cavitate care pare a fi servit hibernarii ursului *Ursus spelaeus*, provenind din pleistocen. Inauntru, speologii Stefan Milota, Adrian Bilgar and Laurentiu Sarcina au descoperit resturi de oase, de fapt o mandibula completa si fragmente de pometi de om preistorice. Dupa 7 ani, din fragmentele faciale gasite in pestera numita „cu oase”, britanicul Richard Neave a reusit sa reconstruiasca craniul primului european, care a trait in sud-vestul Romaniei, acum 35.000 de ani.

Doar pe baza oaselor nu s-a putut defini cu precizie culoarea pielii. „Asemanarea cu stramosii africani trebuie sa fi fost mare” scrie publicatia online elvetiana 20min.ch. la rubrica sa de stiinta.. Intr-adevar, pielea reconstructiei craniene facute de Neave este mult mai inchisa la culoare decat a europenilor de azi. Expertul a afirmat: „Craniul nu arata nici european, nici asiatic, nici african, ci e un amestec din toate trei. Iar aceasta este exact ceea ce se poate astepta de la un european timpuriu” <http://www.20min.ch/news/wissen/story/Der-erste-Europaer-26408078>

Reconstructia a fost facuta pentru un serial stiintific al BBC 2, “Incredibila calatorie a omului”, care va fi difuzat incepand de duminica. Serialul va incerca sa documenteze originile si evolutia omului, “de la locul sau de nastere din Africa, pe lungile drumuri migratoare care ne-au condus la popularea celor mai indepartate zone ale globului” mai scrie The Independent. <http://www.independent.co.uk/news/science/revealed-the-face-of-the-first-european-1678537.html>

Dani ROCKHOFF
“Agero - Stuttgart”

Noaptea Muzeelor la Muzeul Național Cotroceni

Muzeul Național Cotroceni vă invită sâmbata 16 mai 2009 la cea de-a V-a ediție a programului european "Noaptea Muzeelor" inițiat de Ministerul Culturii și Comunicării din Franța. În acest an, Noaptea Muzeelor se va desfășura sub patronajul Secretarului General al Consiliului Europei - domnul Terry Davis și pentru prima dată sub patronajul UNESCO.

Cu acest prilej, Muzeul Național Cotroceni va oferi publicului vizitator următorul program:

18.00-18.30 - vernisarea expoziției "Simfonia meniului" Expoziția „Simfonia meniului” este realizată de Muzeul Național Cotroceni în colaborare cu Muzeul Militar Național "Regele Ferdinand I", Asociația "Ospetia din România".

AGENDA CULTURALĂ VÂLCEANĂ

15 – 16 mai Colegiul Național "Mircea cel Bătrân" Râmnicu Vâlcea: "Marin Sorescu" – lucrări și referate din opera lui Marin Sorescu prezentate de clasa de teatru a Scolii Populare de Arte și Meserii Rm. Vâlcea

15 mai Episcopia Râmnicului – Sala "Sf. Antim Ivireanul": Conferința pe tema: "Episcopi și ctitori în Vâlcea secolului al XVIII-lea"

Lansarea cărții cu același titlu, Editura "Patrimoniul" a CJCPCT Vâlcea

15 mai Palatul Copiilor Pitești: Schimb de experiență "Zilele activităților extrașcolare"

16 – 18 mai Festivalul "TINERE TALENTE", ediția a XXX - a. Director artistic: Rodica Sava.

16 – 17 mai Sala "Studio" a Casei de Cultură a Sindicatelor Rm. Vâlcea și Tetoiu

Festivalul Național de Dramaturgie "Bogdan Amaru", ediția a IV-a

16 mai Teatrul Municipal "Ariel" Râmnicu Vâlcea

Festivalul Național de Spoturi Video "Codițoia"

CONCURSUL "VIVA LA MUSICA", ADRESAT ELEVILOR ȘI PRESCOLARILOR.

Ajuns la a XI-a ediție, concursul organizat de Liceul de Artă "Ioan Sima" Zalău va reuni peste 300 de participanți de la școli și licee de muzică și artă din Republica Moldova (Chisinau și Tiraspol), Ucraina (Kirovograd) și România. Conform datelor furnizate de Ioan Chezan, președintele executiv al juriului, concursul va avea șapte secțiuni: pian clasele I-V și clasele VI-XII, vioara clasele I-V și clasele VI-XII, corzi grave (viola, violoncel, contrabas, chitară), instrumente de suflat și percutie (flaut, oboi, clarinet, trompetă, tuba etc.), canto și muzica tradițională românească

UN NOU LOC PENTRU EVENIMENTELE CULTURALE BRAȘOVENE

Este librăria "Okian" de pe strada Mureșenilor nr.1 care ne prezintă câteva manifestări de săptămâna viitoare:

EXPOZIȚIE DE FOTOGRAFIE "REPERE ALE ORTODOXIEI": 11-22 MAI 2009

Filmul: BABEL prezentat în

ciclul "OKIANOTECA" – 12 MAI 2009 – ORA 18.30

SEARA DE POVESTI PENTRU COPIII ÎNTRE 3 ȘI 10 ANI

– 13 MAI 2009 – ORA 17

DIALOGURILE CREDINȚEI –

14 MAI 2009 - ORA 18.30 Invitat: istoric dr. RUXANDRA NAZARE

OKIANSOPHIA – 15 MAI 2009

– ORA 18.30 Tema: FILOSOFIE?

CE-I AIA?

Vor încerca să vă lamurească: ALEX, ROXANA ȘI ROLAND

În plus, de două ori pe săptămână se predă un curs de

tango.

EXPOZIȚIE LA BIBLIOTECA BUCOVINEI

La Galeria de Artă de la Biblioteca Bucovinei va fi vernisată miercuri, 13 mai, ora 16, expoziția de pictură și sculptură a artistului Iulian Dziubinski, sub genericul Asimetriei cromatice, organizată de Biblioteca Bucovinei și de Centrul Cultural Bucovina.

Vor prezenta Mihai Pinzaru Pim și Constantin Severin.

PARTIDULUI ROMÂNILOR DIN SPANIA

Florin Ioan Bojor, din Bistrita, student la Barcelona, este președintele ales al Partidului Romanilor din Spania și a centrului Cultural CASA ROMANIA din Barcelona, Catalonia.

Partidul nou înființat de românii din Spania, are membri fondatori tineri din România și din Basarabia. Proiectele lor vizează promovarea României în Spania și crearea cadrului politic pentru protejarea romanilor care lucrează în Spania.

BIBLIOTECA JUDEȚEANĂ BISTRIȚA NĂȘAUD

În cadrul Bibliotecii Județene Bistrita Nasaud, în coordonarea directorului acestei instituții de cultură, doamna Olimpia Pop, joi, 7 mai a.c. a avut loc o reuniune a scriitorilor, jurnaliștilor, managerilor culturali și, în cadrul careia a conferențiat prof.univ.dr. Ovidiu Pecican, de la Universitatea din Cluj Napoca. Discursul a vizat UE și România de azi. Cu acest prilej a fost lansată și cartea Europa în gândire românească, a scriitorului Ovidiu Pecican.

BIENALA DE ARTE PLASTICE "CEZAR IVĂNESCU" 2009 DE LA MUZEUL DE ARTĂ VIZUALĂ DIN GALAȚI

Inițiativa lui Alexandru Pamfil de a organiza o bienală de arte plastice dedicată poetului Cezar Ivănescu este legată în mod firesc de tradiția cultivată de muzeu, în cele peste patru decenii de existență, de a evidenția interferențele între artele vizuale și literatura, muzica sau alte arte. Intenția curatorului nu a fost să ofere „ilustrații” la opera lui Cezar Ivănescu ci să dea posibilitatea artiștilor ca pornind de la atmosfera dezvoltată de lirica poetului să re-creze universuri proprii, meditații „tăcute” dar care capătă sonoritatea emanată uneori de culoare și formă îmbogățite de aceasta. Astfel, privitorului i se propun „lecturi în imagini plastice” de Aurelia Calinescu, Gheorghe Andreescu, Nicolae Einhorn, Ion Radu, Dan Mateescu, Alexandru Pamfil, Alexandru Pamfil jr. Cristian Radu, Petre Lavrente,

Mihai Pamfil, Sterică Bădălan, Mihaela Lefterache, Rodica Toader, Adrian Moldovan și Daniela Cristofor. Această primă ediție a Bienalei de arte plastice „Cezar Ivănescu” este îmbogățită de prezența unor tapiserii deosebită expresivitate și rafinement, semnate de nume importante din plastica românească, cum sunt Gheorghe Gogescu sau Viorela și Vintilă Mihaescu. Portretul Zamferei Bîrzu și fotografiile pline de forță evocatoare ale lui Eugen Harasim marchează în expoziție chipul sever și meditativ al poetului căruia îi este dedicată manifestarea

EVENIMENT CULTURAL ÎN COMUNITATEA DE SLOVACI DIN FAGET

Comunitatea de slovaci din Faget, comuna Plopis, a fost, joi, gazda unui eveniment cultural la care au participat elevii ai școlilor din localitate și din Sinteiu, județul Bihor, alături de elevii și profesorii din Slovacia, Polonia și Turcia. Manifestarea s-a desfășurat în cadrul proiectului internațional Comenius "Time to Recycling for Future", ca ultima activitate a unor manifestări ce s-au derulat pe parcursul întregii săptămâni în Salaj, sub "patronajul" Scolii "Mihai Eminescu" din Zalău, care a fost gazda reuniunii. Așa cum precizează Tatiana Contrás, coordonatoarea proiectului, elevii romani de la școlile amintite au susținut un spectacol folcloric cu dansuri și cantece tradiționale slovace, iar Alexandra Chira, din Plopis, alături de fratele ei, au interpretat cantece populare românești. Preotul Martin Rolnik din Faget a vorbit despre istoricul comunității și al bisericii din satul Faget, Totul s-a încheiat cu o seară distractivă de care s-au bucurat, deopotrivă, elevii turci, slovaci, polonezi, alături de gazdele lor din Salaj.

REVISTĂ ÎN ENGLEZĂ LA ZALĂU

Elevii Scolii Gimnaziale „Simion Barnuti” din Zalău au scos de sub tipar, zilele trecute, sub îndrumarea profesoarei Monica Achim primul număr al revistei „English as a global language”, articolele semnate de ei fiind toate în engleză. De la scurte poezii, cantecele și jocuri logice, interviuri și articole despre activitățile diferitelor clase, până la informații despre Londra, sărbătorile tradiționale din calendar sau date biografice despre James Hetfield, vocalist al formației Metallica, paginile publicației ilustrează nu doar activitatea redactorilor, ci și a școlii luată ca un întreg.

80 DE ORASE DIN 14 ȚĂRI, DIN CĂRE 26 DIN ROMÂNIA !

În zilele de 7, 8 și 9 mai 2009, 51 de filme foarte scurte, venite din lumea întreagă vor fi proiectate în 26 orașe din România, precum și orașe din alte 13 țări. Toate filmele respectă o singură regulă: nu trebuie să depășească 3 minute. Toate genurile sunt prezente: ficțiune, animație, documentar, film experimental... Aflat la cea de-a 3-a ediție în România, sub coordonarea Centrului cultural francez din Cluj, festivalul reunește alături de rețeaua de centre culturale și alianțe franceze, asociații de tineri, fundații, primării și consilii județene, precum și cinești sau

cinefili din toate colțurile țării. Și în acest an, România se distinge printr-o prezentă puternică: cu 26 de ore este prima țară ca număr de oreș participante, depășind chiar și Franța. Un alt motiv de mândrie pentru noi este faptul că selecția internațională cuprinde pentru prima dată 2 filme foarte scurte românești: Old ladies never dream, produs la Cluj și Immerse (București). Un alt film românesc este inclus în selecția internațională Paroles de femmes (Question mark).

FESTIVALUL COMEDIEI ROMÂNEȘTI

Festivalul Comediei Românești, ediția VII-a se desfășoară la Teatrul de Comedie, de la ora 18.00, la cu spectacolul „Mansardă la Paris” de Matei Vișniec, în regia lui Radu Afrim. Spectacolul poartă distincția Marelui Premiu al Presei la Festivalul off Avignon în 2008. Timp de o săptămână vor fi reprezentate pe scenele teatrelor Comedie, Național, Metropolis și Odeon spectacole montate în țară și în străinătate pe textele autorilor I.L. Caragiale („Conu Leonida”), Tudor Mușatescu („Titanic vals”), Mihail Sebastian („Steaua fără nume” și „Jocul de-a vacanța”), Eugène Ionesco („Scaunele”), Matei Vișniec („Ioana și focul”, „Buzunarul cu pâine”), Adrian Lustig („Clinica”), Lia Bugnar („Șapte dintr-o lovitură”, „Jocul de-a adevărul”), Dana Măgdici („Ofertă de serviciu”, coautor Lia Bugnar) și Iulian Postelnicu („Niște dintr-ăstia”). Regia acestor spectacole este semnată de Cătălina Buzoianu, Ion Caramitru, Radu Afrim, Aurel Palade, Dan Tudor, Dan Vasile, Cristian Sofron, Lia Bugnar, Dorina Chiriac, Iulian Postelnicu. Din București sunt prezente în concurs Teatrul Național București, Teatrul Metropolis și Teatrul de Comedie, iar din țară teatrele din Arad, Baia Mare, Tulcea, Constanța și Focșani. Sunt invitate să se alăture competiției și două trupe europene venite din Luxemburg și din Franța.

GEORGE ENESCU FESTIVAL STUTTGART

Cel mai important centru cultural din Stuttgart „Kultur – und Kongresszentrum Liederhalle” gazduiește în zilele de 21/22/23/24 Mai 2009 pentru a doua oară festivalul GEORGE ENESCU Stuttgart. Organizat de Forumul German-Roman Stuttgart, la inițiativa doamnei LUMINITZA PETRE - concertmaestru al „Staatsorchester Stuttgart”. Festivalul de desfășoară sub înaltul patronaj al doamnei BRANDUSA PREDESCU – consul general al României în Germania.

PRIMĂVARA ÎNTREGIRII BIHORULUI

La Oradea și în alte localități ale județului Bihor s-au desfășurat în ultimele zile o suită de manifestări care au marcat împlinirea de 90 de ani de la eliberea acestor locuri de sub ocupația austro-ungară și a hoardelor bolșevice ale lui Kun Bella. În prima zi a avut loc vernisajul unei expoziții de fotografii de epocă deschisă la Muzeul Memorial „Aurel Lazăr” Programul a continuat a doua zi cu slujbe religioase la Biserica cu Lună și Biserica Sf. Nicolae, urmate, de un concert de muzică

Garnizoanei Bistrița, în Piața Unirii. Participanții s-au deplasat la statuia generalului Traian Moșoiu unde, a avut loc un ceremonial militar urmat de un concert de muzică populară, susținut de Ansamblul „Crisana” și Nicolae Furdui Iancu. Sala Mare a Primăriei Oradea a găzduit apoi un simpozion dedicat evenimentului, în care au ținut prelegeri Prof. Univ. Dr. Ioan Aurel Pop de la Universitatea Babeș-Bolyai, respectiv Prof. Univ. Dr. de la Universitatea Oradea care au vorbit despre însemnătatea acestui eveniment, iar primarul Oradei, Ilie Bolojan a acordat diplome de excelență unor personalități și militari de carieră care s-au remarcat într-un mod cu totul deosebit pentru promovarea trecutului istoric al patriei. Dintre celelate manifestări organizate cu același prilej, amintim că jertfa bravilor ostași români a fost omagiată de beiușeni la Monumentul Martirilor Bihorului Ioan Ciordaș și Nicolae Bolcaș, victime ale Primului Război Mondial, și a luptei de fărîmarea României Mari. Cu acest prilej a fost prezentat un amplu documentar alcătuit de un specialist în domeniu Lt.col.(r) dr. Constantin MOȘINCAT.

FESTIVALUL FILMULUI EUROPEAN

Festivalul filmului european se desfășoară în patru orașe din România, între 7 și 31 mai. Proiecțiile vor avea loc în trei cinematografe din București, între 7 și 17 mai, precum și în Brașov, Timișoara și Iași, între 15 și 31 mai. Evenimentul este organizat de Institutul Cultural Român (ICR), iar selecția filmelor a fost realizată cu sprijinul ambasadelor și cuprinde producții de ficțiune și documentare. Partenerii sunt Reprezentanta Comisiei Europene în România, Uniunea Cineaștilor din România și Muzeul Tăranului Român (MTR), cu sprijinul Independența Film și New Films.

LANSARE DE CARTE LA CONSTANTA

Un important eveniment cultural a avut loc sâmbata 9 mai-2009, la ora 16 în Aula Bibliotecii Județene Constanta, cand poetul constantean Ionuț Caragea, revenit din Canada, isi va lansa, in scop umanitar, 9 volume de poeme dintre care ultimul, cel intitulat "Absenta a ceea ce suntem", a apărut foarte recent. Poet al structurilor esențiale elevate, Ionuț Caragea - o pură constiință - prin întregul său demers ideatic, încearcă să pătrundă, atât în conștiința colectivă cât și a celor care îl prețuiesc, cu prețul unei inefabile sublimări

PIESE DE ARTĂ DIN BUCOVINA ȘI MARAMUREȘ

Dubla expoziție „Bucovina – Maramureș – moștenire culturală UNESCO” își propune valorificarea patrimoniului mobil din colecțiile Complexului Muzeal Bucovina și din bisericile din Maramureș, prin redescoperirea valorilor sale artistice și moralizatoare. Expoziția include piese de mare valoare artistică din colecțiile Complexului Muzeal Bucovina: icoane pictate pe lemn (din secolele XVIII-XIX), cruci de mină, mătâni, colane de metal cu cruci, sfeșnice, o cristelină, un aghiasmatar, engolpioane, un document de la Ștefan cel Mare (din 1473), cărți religioase.